БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯТ ҮНЭН

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 121 (9875) | 1962 оной майн 24, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Румыниин Арадай Республикада советскэ партийно-правительственна делегаци ошохо болобо

Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин Центральна Комитедэй, Румыниин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй уряалаар Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь, СССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй Советскэ Социалистическэ Республиканuудай Союзай партийно-правительственна делегаци 1962 оной июниин хоёрдохи хахадта Румыниин Арадай Республикада хани ёһоор аяншалжа ошохо болобо.

...Р-эй ДОСААФ-эй БҮХЭСОЮЗНА V СЪЕЗДДЭ

...а, Авиацида, Флодто туһалха һайндуранай бүл...бадахи бүхэсоюзна съездын делегадуудые, мүн ...шүүдыень Советскэ Союзай Коммунистическэ ... Центральна Комитет халуунаар амаршална. ...н XXII с'ездын шиидхэбэринүүдээр, тэрэнэй ...баһан КПСС-эй шэнэ Программаар зоригжоһон ...үүдэй үзэгдөөгүй ехэ политическэ болон ажа...лтын бадаржа байһан үедэ ДОСААФ-эй таба...д боложо байна. Коммунизм байгуулха талаар ... зорилгонуудые Коммунистическэ партиин хү... совет арад шиидхэжэ байна. Гадаадын поли...лаар парти болон Советскэ правительство хадаа ...оо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй энхэ ... зэргэ оршон байха ленинскэ гол ёһые ба...уд сэхээр баримтална, бата бэхи эб найрамда..., уласхоорондын шанга хиналта тогтоон, буу ...тэдэниитээрээ, хүсэдөөр хуряахын түлөө орол...оор тэмсэнэ. Зүгөөр баруун оронуудай импе...тэгээдүүд, хамагай түрүүндэ Америкын импе... Советскэ Союзай амгалан ёһоной дурадхал...үсэд нэтэрүүгээр эсэргүүсэлтэ үзүүлнэ. Тэдэ...лынгөө Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые улам бүри ехэ ... Советскэ Союзда, бусад социалис гүрэнүүдтэ ... орохо харата муухай түсэбүүдые зохёоно. ... СССР-эй өөрыгөө хамгаалха шадабариие бэ..., советскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые бүри түгэл...лтай болгохо гээшэ бүхы совет арадай шуха...ла зорилго болоно.

...э патриотизмын, социалистическэ интерна...мын, арадуудай хани барисаанай үзэл сурта...р һэримжэтэйгээр, социалис Эсэгэ оронойнгоо ...ые эдэбхитэйгээр хамгаалхаар хододоо бэлэн ... ажалшадые, манай залуушуулые хүмүүжүүл...эй Армида, Авиацида, Флодто туһалха һайн ... бүхэсоюзна бүлгэм ороной өөрыгөө хамгаалха ...е бэхижүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэхэ гэжэ ...оно.

...-патриотическа үзэл бодолтойгоор ажалшадые ...лхэ, сэрэгэй хэрэгтэ хабаатай, техническэ тү... спорт хүгжөөхэ хэрэгтэ хэдэн арбаад мил... ажалшадые өөрынгөө зэргэдэ нэгэдүүлдэг ...ранай бүлгэмэй габьяатай байһыень КПСС-эй ... Комитет үндэрөөр сэгнэнэ. Алдаршаһан ...конструкторнууд, эрэлхэг зоригто лётчигууд ...й кружогууд болон клубуудта бэлэдхэл гаража, өөһэдыгөө хатуужуулаа, манай Эхэ орондо дэлхэйн олон тоото авиационно рекорднуудые туйлаһан габьяата спортсменүүд бүлгэмэй зэргэнүүдһээ урган гараа.

Армида, Авиацида, Флодто туһалха һайн дуранай бүлгэм хадаа совет арадай, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй баатарлиг заншалнуудые зоной дунда саашадаашье эдэбхитэйгээр тайлбарилха, сэрэгэй-техническэ эрдэм үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, зониие олоор хюдаха мүнөөнэй буу зэбсэгүүдһээ хамгаалха хэмжээнүүдтэ, аргануудта хүн зониие һургаха, техническэ мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хэрэгтэнь ажахын организацинуудта туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

ДОСААФ-эй организацинууд хадаа манай залуушуулые зоригтойгоор, эрэлхэгээр, габшагай солбоноор, ажалда, эрдэмдэ, техникэдэ дуратайгаар хүмүүжүүлдэг авиационно, радиогой, автомобильна, мотоциклетнэ, уһанай-моторно, буудалгын, сэрэгэй хэрэгтэ хабаатай бусад түхэлэй спортнуудые саашадань хүгжөөлгэдэ гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй. Советскэ спортын алдар солые үшөө дээшэнь үргэхэ гээшэ ДОСААФ-эй спортсменүүдэй нэрэ хүндын хэрэг болоно.

Эмхидхэлэй хүдэлмэри эсэшэ сусашагүйгөөр һайжаруулха, эхин организацинуудые бэхижүүлхэ, бүлгэмэй үмэнэ табигдажа байһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ, комитедүүдэй болон клубуудай хүдэлмэридэ олониитые бүри олоор хабаадуулха, ДОСААФ-эй гэшүүдэй үүсхэлые, эдэбхи хэшээлые али болохоор дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Ороноо хамгаалгын бүлгэмэй гэшүүд хадаа партийна, советскэ профсоюзна организацинуудай үдэр бүриин дэмжэлгэтэйгээр ленинскэ комсомолтой нягта холбоотойгоор ажаллажа, өөрынгөө хүдэлмэриие бүри дээдэ хэмжээндэ гаргаха манай агууехэ Эхэ ороной өөрыгөө хамгаалха шадабариие саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ шэнэ туһа нэмэри оруулха гэжэ этигэжэ байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Армида, Авиацида, Флодто туһалха бүхэсоюзна һайн дуранай бүлгэмэй ажал хэрэгүүд улам үргэдэн бэхижэжэ байг лэ!

Коммунизм тээшэ найдамтайгаар урагшаа дабшажа ябаһан манай хүсэн түгэс социалис Эхэ орон мандаха болтогой!

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ.

СЭСЭГ НАБШААР БҮРХЭЭЕ!

...й урин дулааншье ба... тээшээ боложо, зунай ...йхан аяма халуунай үе ... орожо ерэбэ. Һүүлэй ... халуудама үдэрнүүдэй ...йлсэ, талмайнуудай шэ...хо таригдамал ургамал...үгы шэбэрэй зэрлиг мо...рон, набша намаагаа ..., байгаалиин байдалые ...йлгажархиба.

... хүдөөгөөр—хаа хаана...үүлиин үхибүүдһээ эхи...н мянган ажалшаднай ... сүлөө забдагүй үйлсэ, ...үүдтаа гаража, модо шэ...үлгана, үнгэ бүриин сэ...э, ногоо тарихаар газар ...үлнэ, үтэгжүүлнэ, уһал...нэ республикымнай оло...лсэ гудамжануудаа, парк ...үдэ, газаагуурхяа, тал...та гоёон шэмэглэхэ, но... гэһэн бүгэдэниитын ...элөөндэ эдэбхитэйгээр ...

...шье тон зүб! Хото, тосхо... болбосон түхэлтэй, хүн ...һуухада таарамжатай ... нүхэсэл бии болгохын ...ай алдарта Коммунис... парти, Советскэ прави... хадаа али зэргэ ехээр ...олоо табина, анхарал ... гаргана гээшэб! ... түүхэтэ XXII съезд дээ... шэнэ Программа ту... хэхэдээ, Н. С. Хру... хэлээ һэн: «...Ма... газарнууд «ногоон ..., «город-сэсэрлигүүд» ...лнуудта улам бү... хүгжэхэ ёһотой. Тэ... мүнөө үеын городуу...эрхим һайн юумыень—... түхэлтэй байрын гэр...портна харгы замууд, ..., ажаһуудалай, хүү... культурын болон ... эмхи зургаанууд, мүн ...гуудай эгээн һайхан ...нүүдые—баян дэлгэр ...малнууд, уһа сөөрэ... һайхан агаар гэхэ ...өөдтөө бии болгон ...ёһотой».

... һонор заабариие бэе... болон тосхон һуу... ногооруулха талаар ...доторнай нилээдгүй ...эй юумэн мүнөө жэл... хараалагдана. Ган...эл хотодомнай элдэб ...4 мянга гаран модон, ... шахуу хэһэг бургаа...ээр һуулгагдаха, 2,5 ... дээшэ янза бүриин ...нган дүрбэлжэн метр ...гоон таригдаха бай... сэсэг таридаг оранжа... бургааһа ургуул...игууд үргэдхэгдэхэ, ...һэльбэгдэн заһагдаха, ... талмайнуудай тоо болон хэмжээнүүдынь нилээд арьбадхагдаха зэргэтэй. Хүдөө нютагуудаарнай мүн лэ нилээд ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэнэ, хэгдэхэшье байна.

Энэ ехэ хэмжээ-ябуулга эршэмтэйгээр бэелүүлхэ хэрэг хадаа имагтал хото, хүдөөгэй олониитын һайн дурааараа, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсаһанһаа дулдыдаха зэргэтэй. Ушар иимэһээ хүн бүхэн ехэ багагүй, хүгшэн залуугүй түрэл городоо, тосхон һууринаа гоё һайхан болгохын, сэсэг набшаар бүрхээхын түлөө һайн дураараа хабаадалсажа, өөһэдынгөө хубита оруулха уялгатай.

Гэхын хажуугаар энэ шухала хэрэг ябуулгада хүн бүхэн, коллектив бүхэн нэгэ жэгдэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр, һайн дураараа хамсыгаа шамажа оролсоно гэхын аргагүй. Улан-Удэдэмнай оло мянган студентнүүдтэй институдууд болон техникумүүд бии гээшэ аабдаа. Эдэл залуушуул ногооруулгын хүдэлмэриие үүсхэгшэд, эмхидхэгшэд байха ёһотой байгаа ха юм. Харин тиин гэтэр хүдөө ажахын, багшанарай институдууд ниислэл хотоёо болбосон түхэлтэй ногооруулагдаһан город болгохо гэһэн ехэ тэмсэлдэ тон хангалтагүйгөөр хабаадалсана. Тиихэһээ гадна, тэдэнэр өөһэдынгөө байдаг ниитын байранууд шадарые, институдайнгаа газаагуурхиие гуримшуулнагүй.

Ногооруулха хэрэгтэ һаналаа табихагүй ябадал хүдөөгөөрнайшье бии байһаар. Жэшээ болгон Заиграйн аймагай Үнэгэтэй тосхон абая. Энэ тосхомнай зүүн аймагуудтахи эгээл томо һууринуудай нэгэн. Айлнуудайнь байра байдалшье яһала һайн гэмээр. Долоон километртэ зурыһан үйлсэдэ модо марижа, ногооруулбал энэ тосхоной үнгэ түхэл ямар һайхан болохо байгааб. Харин энэ тосхондомнай хэзээ урда сагта үбгэ эсэгэнэрэй тариһан нэгэ хэдэн арьяалаа улаангирһаа бэшэ шэнээр таригдаһан ургамал байхагүй. Энэ тосхоной хуа тооһондо, элһэ шоройдо дарууланхай байхынь харахада тон харамтай. Түрэл тосхонойнгоо түхэл маягые болбосон болгохые оролдодоггүй газарнууд республикымнай бусад аймагуудааршье олон.

Хото хүдөөгөөрнай модо, бургааһа, сэсэг набша, ногоо тарилган түлэг дундаа ябуулагдажа байна. Тосхон һууринуудайнгаа, городуудайнгаа шарай түхэлынь хубилгаха, шэмэглэн гоёохо асуудал гансал нютагай Соведүүдэй хэрэг бэшэ, харин хэн түрэл тосхон, городоо хүндэлнэб, тэдэнэйл, бүгэдэ ниитын, эрхэтэн ёһоной нангин хэрэг мүн.

Өөһэдынгөө ажаһуудаг городуудта, тосхонуудаа болбосон түхэлтэй болгохын, набша намаагаар, сэсэг ногоогоор бүрхээһэн, гоё һайхануud болгохын түлөө хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр оролсыт!

2679.

СЭЛЭНГЫН, ЗЭДЫН, БИЧУРЫН, КЯХТЫН КУКУРУЗАШАД ТАРИЛГАДАА ОРОБО

БУУРСАГТАЙ КУКУРУЗА УРГУУЛХЫН ТУЛА ЗҮБ КВАДРАТ ГАРГАЖА, НҮХЭН БҮРИДЭ 2 ЭШЭ БАЙХААР ТАРИХА ЭРИЛТЭ ТАБИГДАНА

Полиин „Хатанда"—онсо анхарал

СЭЛЭНГЭ

«Улаан Оронго» колхоз һүүлэй үедэ кукурузын баян ургаса туйлажа бирагүй. Үнгэрэгшэ жэл Сэлэнгын ажахынуудай дунда зэргээр гектар бүриһөө 190 центнер кукурузын ногоон набша намаа хуряахадань оронгоорхин гектарай 100 центнер абаһан байна. 500 гектарта тариһан кукурузын хахадын шахуу хосороо. Гэхэтэй хамта «Улаан Оронго» колхоз уһалагдадаг, үрэжэлтэй газараар яһала ехэ, кукуруза, бусад пропашной ургамалнуудые тарижа, һайн ургаса туйлаха дүүрэн арга боломжотой.

Колхозой правлени, агроном, комплексно бригадын бригадирнууд үнгэрэгшэ жэлэйнгээ алдууе эрид шууд зайсуулжа, зүйтэй тобшолол хээ гэжэ һанатар, энэ шухала хэрэгтэ үшөөл олон дутагдалнууд ушарна.

Тус колхоздо кукуруза ургуулха 6 звено байгуулагданхай. Тэдэнь 750 гектарта кукуруза тарижа, гектарай 250 центнерһээ доошо бэшэ набша намаа хуряаха уялга Сэлэнгын аймагай кукурузашадай үргэн суглаан дээрэ абаһан юм. Жэшээлхэдэ, звенонуудые даагшад—түрүү механизаторнууд Григорий Собенников, Соёл Омоктуев, Сергей Цыденов гэгшэд 100 гектарай га бүриинь 300 центнерһээ доошо бэшэ ургаса туйлаха уялгатай.

Һаяын 3—4 үдэртэ айхабтар дулаан боложо, газарай хүрьһэн 10—15 градус хүрэтэр гэдээд, кукуруза тарихада эгээл таарамжатай хаһа саг тулажа ерээ. Теэд оронгоорхин кукурузаяа жэгдэрэн тарижа ороо гү? Үгы. Ушар юуб гэхэдэ, эндэ кукуруза тариха бэлэдхэл үшөө түгэсхэгдөөгүй, унжагайрһаар.

«Улаан Оронго» колхозые шефтээ абаһан Улан-Удын партийно-советскэ һургуулиин һурагшадһаа бүридэһэн хоёр агрегат лэ Петр Заикин, Иван Конев гэгшэдэй хүтэлбэри доро һаяхан Нарһата Толгойдо парафинаар шанаржуулагдаһан үрэһөөр 30 гектар зүб квадрадуудые гаргажа, шанартайгаар таряа. Тариһан газарайнь хүрьһэн шиигтэй, аммиагай селитра болон калийна дабһаар үтэгжүүлэгдэнхэй.

Гэхэ зуура бусад звенонуудайнь тарилгадаа хүсэд бэлэн болоогүй байһаниинь гэмшэлтэй. Жэшээлхэдэ, эмхидхэгдэһэн зургаан звеногой гэшүүд гектар бүридэ 20 тонно наг шэбхэ гаргаха даабаряа хахадлаашьегүй. Кукурузашадай звеногой гэшүүдые трактор, машинатайнь ондоо хүдэлмэридэ ябуулһан шалтагаанһаа энэ шухала хэрэг унжагайруулагдаа. Тэрэшэлэн тэдэниие ондоо ажалда хабаадуулһанай хойшолонгоор кукурузын газар уһалха, элдүүрилхэ, техникэ заһабарилха хүдэлмэри гэдэргэ татагдаа. Хиибэлэн тосхондо оршодог гурбадахи комплексно бригададань кукуруза тариха сеялкэ заһабарилагдаагүй хэбтэһээр. Колхозой машинно-тракторна мастерскойдо хоёр сеялкэ һаял заһабарилагдажа, тааруулагдажа байна. Мүн кукуруза тариха техникэдэ хэрэгтэй механизмууд (узлоловитель, клапан, татуурга, шкив гэхэ мэтэ) дуталдана.

Аэродром гэжэ газарта кукурузын 100 гектар газар хахалагдаашьегүй, тэндэ зөөгдэһэн наг шэбхэ жэгдэхэнээр сасагдан тараагдажа, газарай хүрьһэндэ оруулагдаагүй.

— Майн 22-һоо кукурузын тарилга эхилхээр байнабди. Теэд дээрэ дурсагдаһан шалтагаанһаа тарилгамнай һаатахань гээшэ ха,—гэжэ нүхэр Хензехенов мэдүүлбэ.

«Полиин хатанай» тарилгын гурбанай нэгэл хубинь уһалагданхай. Кукурузашад Георгий Собенников, Геннадий Быков гэгшэдтэ даалгагдаһан Забока гэжэ газарта насосно станциин хүсөөр 80 гектар, Нарһата Толгойдо—120 гектар уһалагдаа. Хара Добо, Нарһата Толгой гэжэ нютагуудта таригдаха кукурузын газар заримдаа гүйхэнөөр хахалагдаһан байна.

«Улаан Оронго» колхоз Сэлэнгын аймагай адуу малаар баян колхозуудай нэгэн юм. Энэ ажахы кукурузын тарилгые нёдондонойхиһоо 250 гектараар үргэдхөө. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, кукурузашад дутагдалнуудаа дары түргэн усадхажа, энэ үнэтэ ургамалые эрхим болзорто, һайн шанартайгаар тариха уялгатай.

Р. Балданов.

ДОСААФ-эй табадахи бүхэсоюзна съезд

МОСКВА, майн 22. (ТАСС). Армида, Авиацида, Флодто туһалха һайн дуранай бүлгэмэй табадахи бүхэсоюзна съезд Кремлиин Ехэ ордон соо мүнөөдэр нээгдээ.

СССР-эй ДОСААФ-эй Центральна Комитедэй түрүүлэгшэ Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хоёр дахин хүртэһэн, армиин генерал Д. Д. Лелюшенко съездые нээгээ.

Нүхэр Н. С. Хрущев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гэй Президиум съездын хүндэлэлэй президиумдэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр һунгагдаһан байна.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй съездэ эльгээһэн амаршалгые КПСС-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр А. Н. Шелепин уншаа.

СССР-эй Оборонын министр Советскэ Союзай Маршал Р. Я. Малиновский, Советскэ Союзай маршалнууд К. К. Рокосовский, С. М. Буденный, флодой адмирал С. Г. Горшков гэгшэд с'ездын хүдэлмэридэ хабаадалсана.

СССР-эй ДОСААФ-эй Центральна Комитедэй хүдэлмэри тухай, КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр обществын бэелүүлхэ зорилгонууд тухай Д. Д. Лелюшенко тоосоото элидхэл хээ.

—✦—

Модибо Кейта гэгшын Москвада ерээд байһан тухай

МОСКВА, майн 22. (ТАСС). Малиин Республикын гүрэниие толгойлогшо, правительствын түрүүлэгшэ Модибо Кейта, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд мүнөөдэр В. И. Ленинэй Мавзолейдэ орожо, венок табяа.

Модибо Кейта суг ерэһэн хүнүүдтээ, тэрэшэлэн Малиин Республикаһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд Мамаду Фадиала Кейта гэгшэтэй хамта Кремль соо СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежневтэ айлшалаа.

Л. И. Брежнев Модибо Кейта хоёр хани халуунаар хөөрэлдэһэн байна.

Малиин гүрэниие толгойлогшо мүнөөдэр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто айлшалба.

Н. С. Хрущев Модибо Кейта хоёр хөөрэлдөө. Тэрэнь хани халуун, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй правительство мүнөөдэр сайлалга хэжэ, Малиин Республикын гүрэниие толгойлогшые, правительствын түрүүлэгшые хүндэлөө.

Суг ерэлсэһэн хүнүүдынь, тэрэшэлэн Малиин Республикаһаа Советскэ Союзда байдаг элшэн сайд Мамаду Фадиала Кейта, посольствын советник Т. А. Диалло гэгшэд Модибо Кейтэтэй, тэрэнэй һамгантай хамта сайлалга дээрэ байлсаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев һамгантаяа, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев һамгантаяа, мүн нүхэд Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, Ф. Р. Козлов, А. Н. Косыгин, А. И. Микоян, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшонор А. А. Мюрисеп, Ю. И. Палецкис, бусад Советскэ талаһаа сайлалга дээрэ байлсаа.

Хани халуунаар үнгэрһэн сайлалгын үедэ Л. И. Брежнев Модибо Кейта хоёр үгэ хэлээ.

Малиһаа ерэһэн хүндэтэ айлшан, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд үдын хойно Москвагай М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедтэ хүрөө. Модибо Кейтые университедэй ректор академик И. Г. Петровский амаршалһан байна. МГУ-дэ хүрэһэнтэйнь дашарамдуулан, дурасхаалта медальнуудые И. Г. Петровский айлшандаа барюулаа.

МГУ-дэ хүрэһэнэйнгээ һүүлээр Кейта, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Москвагай үзэсхэлэн һайхан юумэнүүдые хараа.

Ажахын тоосоондо ороһон бригадада

АША ҮРЭ ГАРАХААР ХҮДЭЛНЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ Баргажан, Курумканай тала дайдада трактор, машинын хүнхинөөн үдэр, һүнишье замхахаяа болибо. Аймагай ажахынууд хабарай тарилгаяа саг соонь дүүргэхын тулада бүхы машина техникээ дүүрэн хүсөөрнь табиба.

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй һүүлээр аймагай колхоз, совхозууд газар тараалангаа һайжаруулжа, ороохото, тэжээлэй ургамалнуудые ехээр абаха олон хэмжээ-ябуулгануудые хараалanхай. Тиин эгээл мүнөө хабар газар таряалан эрхилэлгэ дээрэ эрид ехэ хубилалта хэгдэжэ, тогтууритай үндэр баян ургасын үндэһэ һуури табигдаха байна. Эндэхи колхоз, совхозууд мүнөө жэл 1961 онойхидо орходоо 1,5—2 дахин ехэ ороохо таряа, 4—5 дахин ехэ тэжээлэй ургамалнуудые абаха гэжэ хараална. Энэ тон ехэ ба харюусалгатай хүдэлмэри гээшэ. Теэд энэ хүдэлмэреэ хэр зэргээр эмхидхэжэ байнаб гэжэ аймаг соогоо томохон ажахы болохо Барханай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хабарай тарилгын ябасые харахада, олон һайшаалтай юумэнүүд үзэгдэбэ.

ТАРЯАНАЙ ПОЛИНУУД ЭЗЭТЭЙ БОЛОО

Тус колхозой таряалан Баруун Хүнтэйн урда хормойгоор иишэ тиишээ хэдэн арбаад километртэ нэмжынэ. Энээнһээ урда эндэхи арбаад мянган гектар газарта ёһотой эзэн олдодоггүй байгаа. Колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнууд эндэ тарилга, хуряалгын хүдэлмэри ябуулхадаа, газараа танижа абадаггүй, тиин тэрэ участок дээрэ нэгэниинь хахалха, нүгөөдэхинь тариха, гурбадахинь хуряаха зэргэтэй болодог байгаа. Энээн дээрэһээ механизаторнууд харюусалгагүй боложо, хүдэлмэриингөө шанарай түлөө тэмсэдэггүй, харин хайшан гэжэ олон гектар газар хахалхаб гэжэ оролдодог байһан бшуу.

Мүнөө колхоз таряалангаа шэнээр хубаарилжа, тусгаар, бэеэ даанги 3 звено эмхидхэжэ, ажахын тоосоондо оруулһан байна. Тиихэдээ звено бүхэндэ газарынь, машина техникыень даалгажа үгэһэн, мүн ямар ургамалнуудые тариха байһыень танюулһан байна. Тарилга хэхэдэ үрэһэ хүрэнгын тон ехэ удхашанартай байһые хараадаа абажа, колхоз имагта сортовой таряа ургуулха звено эмхидхээ. Тус звеное дүй дүршэлтэй агроном М. Я. Очиров хүтэлбэрилнэ.

Урдань тэжээлэй ургамалнууд—кукуруза, наран сэсэг, хартаабха ба бусад олон гар дамжадаг байһанаа мүнөө нэгэ гарта—тэжээл бэлэдхэлэй звенодо даалгагдаа. Энэ звеное түрүү, дүй дүршэл ехэтэй механизатор Б. Раднаев даана. Ороохо таряа ургуулха 3-дахи звеное колхозой үнинэй механизатор Р. Бадмаев хүтэлбэрилнэ.

Ажалаа шэнээр эмхидхэһэнэй үлүүсэ һайн байһаниинь тарилгын түрүүшын үдэрнүүдһээ элитэ болоно. Урдань тарилга, хуряалгын үедэ нэгэ полевой станда колхозой бүхы механизаторнуудай сугларaад, «олон тарбаган ноохойдоо хүртэхэгүй» гэһэндэл бэе бэеэ хүлеэлдэжэ, үнэтэ сагаа миил үнгэргэжэ байдаг ушар олон үзэгдэдэг һэн. Тиихэ зууранъ тарилга хэгдэхэ холын поли «ээлжээгээ хүлеэжэ», хабарай һалхинда хатажа байгаа бшуу.

Харин мүнөө тиимэ бэшэ. Колхозой үргэн уужам таряанай газарай алишье захадань гарахада трактор, машинануудай дуун үдэр һүнигүй дуулдана. Үглөөнэй наранаар звеное даагшанар звенонуудаа поли дээрэнь дахуулжа гараад, булта нэгэн адли үдэрэйнгөө ажал эхилдэг заншалтай болоһон байна. Мүнөө звеногой гэшүүн бүхэн хаана, хэзээ, ямар тарилга хэхэб гэжэ эртээнһээ мэдэжэ, ямаршье захиралта, заабари хүлеэжэ байнгүйгөөр ажалдаа гарана. Тиин таряан ажалай звенонуудай ажал хүдэлмэри эмхитэй, бүтээсэтэй боложо байнхай.

Абаһан продукциингаа хэмжээгээр ажалайнгаа түлөөһэ абаха болоһон механизаторнуудай хүдэлмэриингөө шанарые һайжаруулхын түлөө ехэ оролдолго гаргадаг болоһониинь тон һайшаалтай байна. «Урда полиин газарые дахин хахалангүйгөөр тарилга хэхэгүйб» гээд нэгэ механизатор звеное даагшадаа эгсэ мэдүүлнэ. Яахадаа тиигээб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэл энэ газар муугаар, ехэ забһартайгаар паарлагдаһан байгаа бшуу. Энэ нэгэ баримта эндэхи механизатор бүхэнэй үндэр баян ургасын түлөө тэмсэжэ байһые һайн гэршэлнэ гээшэ. Газар, уһандаа эзэн ёһоор хандабал, һайн ургаса абахабди гэжэ тэдэнэр булта мэдэрнэ ха юм.

ХООҺОН ГАЗАР ҮЛЭНЭГҮЙ

Колхозой полевой стануудта ерэхэдэ «1962 ондо 41 мянган центнер ороохо суглуулха, 20 мянган тонно силос дараха—манай гол зорилго» гэһэн уряа лозунгнууд үлгөөтэй байна. Эдэ лозунгнуудые уншахадаа, хүнэй бодолгото болонгүй байхаар бэшэ. Юундэб гэхэдэ тус колхоз жэлэй турша соо ороохо таряагаа 2 дахин, шэмэтэ тэжээлээ зургаа дахин ехэдхэхэ зорилго урдаа табина бшуу. Энэ бэлэн хэрэг бэшэ гэжэ механизатор бүхэн һайн мэдэрнэ.

Теэд партиин зааһан сэсэн мэргэн заабариие үндэһэлэн, эндэхи механизаторнууд урдахи зорилгонуудаа бэелүүлхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Тэдэнэр сэбэр паараа эрид хорооһон, шэнэ газар элдүүрилһэнэй ашаар мүнөө хабар тарилгынгаа талмайе 1023 гектараар үргэдхэжэ, бүхыдөө 7500 гектарта хүргэхэ байна. Тиихэдээ үрэжэл ехэтэй ургамалнууд: шэниисэ—700 гектараар, кукуруза—200 гектараар нёдондонойхиһоо үргэдхэгдэхэ юм. Мүн горох, сахарай свёкло мүнөө хабар түрүүшынхеэ ехэ талмайда таригдахань.

Ороохо таряанай ба тэжээлэй ургамалнуудай үндэр ургаса абахын тулада мүнөө жэл эндэхи таряан ажалайхид үрэһэ хүрэнгэдөө ехэ анхарал хандуулаа. Тэдэнэр мүнөө «Онохойская-4», «лютесценс-62» гэжэ сортын шэниисын ороохо тарижа байна. Эндэхи байгаалиин эрхэ байдалда эдэ сортын үрэһэн һайн ургаса үгэдэг байһые олон жэлэй туршалга харуулһан байна. Тиин Барханайхид мүнөө жэл имагтал сортовой үрэһөөр тарилгаяа хэхээ байна. Шанартай үрэһые һайнаар тариха гээшэ тон шухала хүдэлмэри болоно. Энээниие хараадаа абажа, ажахын тоосоондо ороһон таряан ажалай звенонууд үрэһэ хүрэнгэеэ нара һалхинда шанаржуулжа, хороор угаажа, тарилга хэнэ. Мүнөө эндэ гектар бүхэндэ нёдондо жэлэйхиһээ 10—15 килограмм ороoһон ехээр хаягдана, булта ороохото ургамалнууд хэрээһэлүүлэн таригдажа, араатай катогуудаар хүрьһэниинь нягтаруулагдана.

О. РАДНАЕВ,
манай корр.

Баргажанай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Николай Белокопытовай хүтэлбэрилдэг комсомол залуушуулай кукурузашадай звено байгша ондо 100 гектар талмайда полиин хатаниие тарижа, гектар бүриһөөнь 400 центнер ногоон набша абаха уялгатай. Тэдэнэр мүнөө участогтаа 1500 тонно наг шэбхэ гаргаад тараажа, тарилгадаа бэлэн болонхой. Зураг дээрэ: Н. Белокопытов трактораа шалгажа байна.

Н. ТИМОШЕНКЫН фото.

Ажахын тоосоон-амжалтын түлхюур

ШЭНЭ ГУРИМААР АЖАЛЛАХАДА...

Коммунистическэ партиингаа XXII съездын, һаяхан үнгэрһэн КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай совхозой хүдэлмэришэд хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр абахын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай тэмсэлдэ оролсоод, эрнэ зоригоо бүри шангадхан ажаллана. Совхозой механизатор, малшад, бүхы хүдэлмэришэд мүнөө жэлдэ 9500 центнер мяха, 29200 центнер һү, 920 центнер нооһо, 400 мянган үндэгэ, 143.700 центнер орооһо таряа, 47500 центнер сахарай свёкло абажа, тэрэнһээ гүрэндэ 8900 центнер мяха, 21200 центнер һү, 1100 центнер нооһо (зачетно шэгнүүрээр), 285 мянган үндэгэ, 48 мянган центнер орооһо таряа, 47500 центнер сахарай свёкло худалдаха уялгатай. Энэмнай үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо һуратгүй ехэ болоно.

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа бэелүүлхэ арга боломжо, хэрэглэгдээгүй нөөсэнүүд манда бии гү? Бии.

Манай совхоз мал, таряан ажалай продуктнуудые абаха, гүрэндэ худалдаха талаараа республика соогоо томохон ажахынуудай нэгэндэ тоологдодог. Утаашаа наяад, хүндэлөөшөө 50 гаран километр үргэн газарта совхознай һууришалтай. Хүдэлмэришэ зомнай 1450 хүн. 75 мянган гектар газартайбди. Гэхэ зуура үнгэрэгшэ жэлдэ гүрэндэ хүдөө ажахын гол продуктнууд болохо һү, мяха, үндэгэ, орооһо таряа худалдаха түсэбөө дүүргээгүй, харин 90 гаран мянган түхэригэй гарзатайгаар жэлээ бараабди. Юуб гэхэдэ совхозой дирекци, партком ажал эмхидхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаагүй, бии байгаа арга боломжоёо дүүрэн элсүүлжэ шадаагүй байһамнай элитэ. Энэ янзаараа саашадаа ажал үйлэдбэреэ эрхилжэ болохогүй.

Ушар имэһээ мүнөө жэлһээ эхилжэ шэнэ гуримаар ажалаа эмхидхэжэ орообди. Энэ талаар КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленум холын хараага харгы зам заагаа. Пленумэй гол удхань хадаа манай баялиг — гектар газар бүхэниие аша үрэтэйгөөр, эзэн ёһоор ашаглажа, тэрээнһээ абтажа боломоор ашаг үрыень бултыень абаха гэһэн удхатай. Пленумэй шиидхэбэри бэелүүлэн, совхознай газар тарялангаа шэнээр хубаарилжа, ургаса багаар үгэдэг ургамалнуудай орондо кукуруза, сахарай свёкло, ячмень, бобы гэхэ мэтэ ургамалнуудые ехээр тариха гэжэ шиидээбди.

Ажахын тоосооной али тухай аша үрэтэй байһые ажабайдал эли тодоор харуулаа. Байгша онһоо эхилжэ ажахын һалбари бүхэниие ажахын тоосоондо оруулжа, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд тэдэниие хүтэлбэрилнэ. Жэшээнь, хонин ажал абаад харая. Энэмнай эгээл ехэ олзо доход оруулдаг һалбари мүн. Хонидой тоо толгой олошоруулха, үүлтэрыень һайжаруулха хэрэгтэ эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ ябадал айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье энэ түрүү аргые мэргэжэлтэд һая болотор тоодоггүй гэхэ гү, али энэ шэнэ аргада этигэдэггүй хуушанайхяараа хусануудаа хонидто табяад лэ байһан гээшэ. Энэ ушарһаа боложо, үнгэрэгшэ жэлдэ эхэ хонид тон муугаар үрэжүүлэгдээ, Хонишод өөһэдөө искусственна үрэжүүлгэ хэжэ шадахагүй байгаа. Мүнөө апрелиин нэгэнэй байдалаар совхоздо 100 эхэ хонин бүриһөө 77,5 хурьган абтаад байна. Иимэ гээгдэнги байдалһаа гараха, алууһа маллаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ арга нүхэсэл хадаа ажахын тоосоон болоно. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ хонишодой 13 жэжэ бригаданууд байһан һаа, мүнөө ажахын тоосоондо ороһон, оньһожоруулагдаһан бригаданууд бии болоо. Тэдэндэ хэрэгтэй машина, техникэ, зэр зэмсэг болон газар даалгагдажа үгтөө. Мүн жэлэй үйлэдбэриин түсэб барюулагдаа. Бригада бүхэниие даагшаар тусхай мэргэжэлтэд томилогдоо.

Шэнэ гуримаар ажаллажа ороһон хонишод даалһан ажалдаа эзэн ёһоор хандадаг болоо. Жэшээнь, мүнөө жэлдэ бригада бүхэнэй нэгэ хонишон искусственна үрэжүүлгын курс совхоздо дүүргэхэ. Б. Ринчиновэй бригадынхид 1658 эхэ хонидһоо 1285 хурьга абаа гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 77 хурьга түлжүүлээд байна. Мүнөө манай эбэртэ бодо малай, гахайн, шубуунай фермэнүүд, тракторна таряан ажалай бригаданууд булта ажахын тоосоондо оронхой. Ажахын тоосоондо ороһон бригада бүхэниие хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хүтэлбэрилнэ.

Ажахын гол баялиг газар тарялан эзэн бусаар, аша үрэ багатайгаар ашаглагдана. Үбһэ тэжээл хайша хэрэгээр, муу шанартайгаар бэлдэгдэнэ. Гадна ажалай түлөөһэн абтаһан продукциин хэмжээгээр бэшэ, харин ямар нэгэн хүдэлмэри хэһэнэйнь зэргээр түлэгдэдэг байгаа. Бидэ энэ ёһо гуримые үндэһөөрнь хубилгажа, нэн түрүүн газар тарялангаа эзэтэй болгоод, абтаһан продукциин хэмжээгээр ажалай түлөөһэ үгэдэг болгообди. Жэшээнь, ажахын тоосоондо ороһон механизаторнуудай салин хүлһэн иимэ гуримаар байгуулагданхай. Түсэбөөр хараалагдаһан центнер орооһоной түлөө бригадынхидта 89 мүнгэн түлэгдэхэ. Хэрбээ түсэбһөө дээшэ гаргаад байгаа һаань, центнер орооһоной түлөө нэгэ түхэриг 6 мүнгэн түлэгдэхэ. Трактористын ажал зөөлэн хахалалгаар хэмжэгдэхэ. Условно нэгэ тракторта 600 га зөөлэн хахалалга хэхэ түсэбтэй.

Совхоз шэнэ гуримаар ажаллахадаа түсэбөөр хараалагдаһан продукци абабал, тэрэнэй өөрынь үнэ сэнгые мүнөө жэлдэ 5 процентээр химдаруулха юм.

Ажахын тоосоон—амжалтын түлхюур байһанаа түрүүшын үдэрһөө харуулжа эхилээ. Гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталай түсэб 2,2 дахин үлүүлэн дүүргэгдээ. Түсэбэй ёһоор 700 центнер һаа, 1587 центнер гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 797 центнерээр ехэ мяхан худалдагдаа. Совхоздомнай химда сэнтэй, гаргана багатай гахайн мяха ехээр абадаг гахайшан олон. Жэшээнь, коммунис ажалай ударнигууд, республика соогоо суута гараһан Ольга Беляева, Мария Конечных гэгшэд тус тустаа гахайн тус бүриин шэгнүүрые үбэлдөө сүүдхын 350—400 граммаар нэмээгээ, 80 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдана. 2100 центнер мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаха арга боломжо дүүрэн бии. Мүнөө совхозой гахайн фермэдэ 909 гахай шахагдажа байнхай. Һү абалгаар бэрхэтэйшэг байдал үзэгдэнэ. Тиибэшье 10,7 мянган центнер һү худалдаха 6 һарын түсэб дүүргэхын түлөө һаалишадмай үнэн зүрхэнһөө оролдоно. Совхозой түрүү һаалишад Ц. Бадмаоржиева, Ц. Доидукова гэгшэд гурба һара соо үнеэн бүриһөө тус тустаа 679—752 килограмм һү һаагаа. Гутайн, Нарин Заганай һүнэй-товарна фермэнүүд коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Гутайн һаалишад хоёрдохи жэлээ аймаг соогоо түрүүлжэ ябадаг. Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргын түлөө һаалиин 7 фермэ, гахайшадай 2 бригада тэмсэжэ байнхай. Мал ажалай хүшэр хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха талаар сэхыень хэлэхэдэ мүртэй юумэ хэгдээгүй байһаар. Намар болотор табан фермэнүүдтэ «ёлочконууд» тодхогдохоор бэлдэгдэжэ байна.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй: агроном, зоотехник, ветеринарна врач, инженер-механигууд болон бусад мэргэжэлтэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тон зүб тогтоол гараа. Манай совхоздо 4 ветеринарна врач дутуу. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые гэр байраар хангаха, материальна талаарнь урмашуулха тушаа совхоз бии байгаа арга боломжоёо дүүрэн хэрэглэдэг. Тиибэшье гэр байраар дуталлана. Барилга хэхэ гэхэдэ мүнгэн тон бага һомологдоно. Мүнөө эмхидхэгдэһэн нютагай колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлени энээн тушаа болото туһаламжа үгэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

И. КОЗЛОВ.
Бичурын совхозой директор.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол

1962 оной майн 16. № 591

МОСКВА

РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын мэдэлэй Бурядай хүдөө ажахын техникумдэ М. Н. Ербановай нэрэ олгохо тухай

РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын мэдэлэй Бурядай хүдөө ажахын техникумдэ М. Н. Ербановай нэрэ олгоод, энээнһээ хойшо М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ Бурядай хүдөө ажахын техникум гэжэ нэрлэдэг болохо.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ
Д. ПОЛЯНСКИЙ.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэрэгүүдые эрхилэгшэ
В. КАРГАПОЛОВ.

СУУТА ТУГАЛШАН

Тугалнуудые жэлтэйдэнь 280—300 килограммтай болгодог дуршэлтэй Бичурын совхозой суута тугалшан Зинаида Литвинцева республика дотороо алдаршанхай. Тэрэнэй дуршэлые шудалжа, тугалнуудые түргөөр түлжүүлдэг хүнүүд олошорно.

Байгша ондо Зинаида Литвинцева 51 тугал даажа абаад, тэдэнээ оролдосотой һайнаар эдеэлүүлжэ, түрүүшын шүлбы ногооноор һайн бэлшээридэ ябуулжа, шэгнүүрыень сүүдхэдэ 900—1000 граммаар нэмээнэ. 5—6 һаратай болоһон тугалнуудынь 2 центнерһээ дээшэ, баганuудынь 180 килограмм татана.

Гаргаша багатайгаар, ехэ продукци абаха гээшэ эрхим тугалшанай ажалай үндэһэ һуури болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: З. Литвинцева.

Б. Жамбаловай фото, текст.

ТҮРҮҮШЫН АЛХАМ

КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор Хориин нютагай совхоз, колхозуудай үйлэдбэриин управлени бии болгогдоһоор тиимэшье үни болоогүй. Энээхэн саг соо управлениин хүдэлмэрилэгшэд ямар ажал хүдэлмэри хээб, саашадаа ямар зорилгонуудтайб гэһэн асуудал һаяхан эндэ болоһон партийна суглаан дээрэ хэлсэгдэбэ.

Түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилжэ управлениин хүдэлмэрилэгшэд зонынгоо колхоз, совхозуудта байгаа арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглүүлжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абхуулхын тула, КПСС-эй ЦК-гэй мартын Пленумээр табигдаһан туйлай ехэ зорилгонуудые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа зорюулаа. Управлениин хүдэлмэришэд колхоз, совхозуудаар ябахадаа, тэдэнэй ажал хүдэлмэридэ байгаа дутуу дундануудынь элирүүлэн, дары усадхахын тула эрид шууд хэмжээнүүдые абхуулаа.

Жэшээлхэдэ, управлениин начальник И. А. Игнатьев главна агроном Мошкин хоёр зонынгоо колхоз, совхозуудаар ябажа, зарим ажахынуудта хабарай тарилгын агротехникын бүдүүлигээр эбдэгдэжэ байһаниие элирүүлжэ, тэрэ дарынь шухала хэмжээ абаа.

Яруунын гурбан колхозууд болон Хориин аймагай нэгэ совхоз даажа абаһан управлениин обкомой инструктор В. П. Шабагоров, инструктор—эмхидхэгшэ Ф. Краснопеев, зоотехник Цыдыпов, агроном Х. Найданова гэгшэд Эгэтын «Победа» колхоздо ерэжэ, хэдэн үдэр байгаад, һүнэй юундэ багаар һаагдадаг шалтагаануудые элирүүлээд, бодого хэмжээнүүдые абаа. Хабарай тарилгын хүдэлмэриин ябаса түргэдүүлхэ, шанарынь һайжаруулха талаар нилээд юумэ хээ.

Мүн тэрэшэлэн Яруунын дүрбэн совхоздо хүдэлдэг инспектор эмхидхэгшэ эрдэмтэ зоотехник Б. Д. Доржиев, Нарһатын совхозой бэрхэ тугалшан Ж. Дугаровай түрүү дүй дүршэл бүгэдын шадабари болгохо талаар ехэхэн юумэ хээ. Тэрэнэй үүсхэлээр Дугаровай хүдэлдэг фермэ дээрэ тугалшадай семинар үнгэргэгдөө.

КПСС-эй обкомой инструктор нүхэр Бальжинимаев управлениин агроном нүхэр Цырендашиев хоёр Чесаныи совхоздо нэгэ недели соо байха зуураа, полевой стануудые һайнаар түхеэрхэ, нийтэ-политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэриин далайса үргэдхэхэ, трактор, машинануудые хоёр халаанда хүдэлгэхэ, тарилгын хүдэлмэриин шанар дээшэлүүлхэ талаар ехэхэн туһа хүргэһэн байха.

Эдээн тухай суглаан дээрэ элидхэл хэһэн КПСС-эй обкомой парторг нүхэр Д-Н. Т. Раднаев болон үгэ хэлэһэн коммунистнар тэмдэглэбэ. Суглаанда хабаалагшад ажал хүдэлмэриингөө түрүүшын дүй дүршэл сэгсэлоод, зонынгоо совхоз, колхозуудай ямар аргаар хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр, химда сэнтэйгээр абадаг болохо тухай хэлсэбэд.

Сагай уларилай байдалаар онсо илгаатай Хори, Яруунын совхоз, колхозууд хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэгээр абаха тон ехэ арга боломжотой. Эдэ аймагуудай дэлгэр уужам хизаарнуудаар ойрын жэлнүүдтэ шэнэ ехээр хахалагдажа, болон тэжээлэй бэшэ малнууд гаригдаха, үнэ хатаагдажа, үбһэ ногоо бэгээр абтаха, тэрэшэлэн мал, илангаяа гахай олон гаар шахагдан таргалуул даха юм.

Хүдөө ажахые түргэн хүгжөөхэ талаар КПСС-ЦК-гэй мартын Пленумэй хэтэ шиидхэбэринүүдые дээрэнь бэелүүлхын тула равлениин бүхы хүдэл лэгшэдэй юу хэхэ зорилго дые хараалһан шиидхэб партийна суглаан батал абаа.

Иимэ суглаанууд хожо үнгэргэгдэжэ байхаар хэл дээ.

Ж. Бадма

Овощ, бахчева
(млн тонно)

1980 он
1970 он 4
1960 он 19,2

Нүхэдэйнгөө аша туһаар...

☆ ЗУРАГЛАЛ ☆☆

Солдат албанһаа бусаба. Теэд юу хэхэб? Хаана ажаллахаб? Иимэ асуудалнууд үшөө харгыдань, гэртээ бусажа ябахадань, тэрэнэй зүрхэ зобоогоо бэлэй. Албанда ошохынгоо урда һүхэ барижа, альгануудаа яһалаханаар холгооһон байха. Теэд мүнөө дахинаа модошо дархан болоходо юугээрээ муув? Хайшаашье хара, хаанашье ошо — барилганууд, барилганууд... Манай уужам Эхэ орондо хүн бүхэн дуратайл ажалдаа орожо болохо бшуу.

Албанһаа табигдаһан солдат Владимир Нохоев хэдэн жэлэй саада тээ Улан-Үдын барилгын материалнуудай комбинадта ажаллахаяа ороһон намтартай. Тэндэ ехэнхи ажалынь оньһото машинануудаар бүтээгдэдэг болонхой байба. Теэд Владимирта түрүүшээр угаа хүшэр хүндэ һэн. Шалтагааниинь—урдань һүхөөр ажалладаг байһан аад, мүнөө оньһото станок дээрэ абаһаар лэ ажаллажа шадаха аалши?!

Нүхэр Нохоев дэмы айһан байгаа: түрүүшын үдэрһөө эхилжэ бригадир Павел Васильевич Фаломеев тэрэнэй ёһотой багшань болоһон. Тиихэдэ хамта ажалладаг нүхэдыншье угаа анхаралтайгаар Владимирта туһалжа эхилээ һэн. Иигэжэ нүхэр Нохоев модо үйлэдбэрилхэ шэнэ орёо станогуудые богонихон болзор соо шудалжа, дүй дүршэлтэй бэшэ хүдэлмэришэдһөө дутуугүйгөөр ажалладаг болоо һэн...

Нэгэтэ цехын улаан буланда нүхэр Нохоевой ном уншажа һуухада, бригадирынь, коммунист нүхэр Фаломеев орожо ерэмсээрээ:

— Зай, нүхэр Нохоев, коммунист гээшэт. Теэд ямар даабаритайбта? — гэжэ һонирхобо.

— Үгы, үшөө партийна ямаршье даабари намда үгтөөгүй,— гэжэ Владимир богонёор харюусаба.

Иигэжэ бригадир Павел Васильевич жиирэй хүдэлмэришэн Владимир Нохоевтой олон юумэн тухай үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдөө бэлэй. Уданшьегүй партийна бюро нүхэр Нохоевые агитатораар томилһон юм. Тэрэ сагһаа хойшо Владимир ганса ажалаа хараад ябангүй, даажа абаһан участогтаа саг үргэлжэ ошодог болобо. Теэд нүхэр Нохоев ойлгууламжын хүдэлмэри һунгалтын урда тээхэнэ бэшэ, харин саг үргэлжэ, жэлэй дүрбэн сагта ябуулжа байба. Хөөрэлдөө үнгэргэхынгөө хажуугаар улад зоной ажал болон ажабайдалаарнь һонирходог зантай. Ушар иимэһээ Лесопильда үйлсэдэ ажаһуугаашадай магтаалда агитатор нүхэр Нохоев хүртэдэг болоо бшуу.

Владимир Васильевич эрхим агитатор байхаһаа гадна коллектив соогоо эгээ хүндэтэй хүниинь болонхой. Энэ баримтые нэгэ иимэ жэшээ дээрэ харуулая. Комбинадта түрүүшынхеэ ажаллахаяа Василий Кашин гэжэ залуу хүбүүн ороһон юм. Теэд түрүүшын үдэрнүүдтэ ехэл ядалдадаг байгаа, тэрээнһээ боложо тэрэ хүбүүн ехэл дуу шуугүй, абяа аниргүй, хамараал хараад ябадаг байба. Тэрэ хүбүүнэй байдалые ойлгоһон Владимир Нохоев ажалай һүүлээр Василида иигэжэ хандаба:

— Василий, ажалай һүүлээр би шамтай хөөрэлдэхэ нэгэ хэрэгтэйб. — гэбэ. Бухы хүнүүдэй ябаһанай һүүлээр тэрэ хоёр үнэн зүрхэнһөө удаахан саг соо хөөрэлдэбэ.

Хойто үдэрынь дүй дүршэлтэй болоһон Владимир Василий хүбү хайшан гээд с гоо зүбөөр таб яажа хабтагай дые зүбөөр руулдахаб гэхэ мэтээр гажа эхилээ һэн. Тэрэ олон үдэрнүүд үнгэржэ хүбүүнэй ажабайдалда хубилалтанууд болоо Уданшьегүй мүнөөхи Вас хүбүүн үдэрэйнгөө болон рынгаа нормо үлүүлэн д дэг болобо.

Нэгэтэ Василий Вла Нохоевто дүтэлөөд, хэлэбэ.

— Намда нэгэ дур бии.

— Хэлэ, хэлэ, би ехэ ланаб, — гэжэ Владими рюусаба.

— Минии харахада, тамхилха гээд ажалай соо хэдэн дахин забһар хэнэбди. Тэдэ забһар богони болгоо һаа, үшөө продукци гаргажа боло — гэжэ Василиин дура да. Владимир Васил һайшаажа, бригадынга лаан дээрэ хэлсэхэбди хэлээ һэн.

Нүхэр Фаломеевэй хүт рилдэг бригадынхид коллективээрээ коммунис лай түлөө тэмсэжэ эх юм. Хоёр жэлэй туршада гадын гэшүүд гурбан түсэб дүүргээ.

Коммунис ажалай б дынхид һайнаар ажал гаа хажуугаар комм ёһоор һуралсадаг. Х түрүүн нүхэр Нохоев һургуулида һурахаа лээд, бригадынгаа бү шуудые һурахыень ур Тэрэнэй жэшээгээр хэд дэ комбинадта ажалл башье һургуулида һур байһан Анатолий К Владимир Толстихин бусад үдэшын һургуул радаг болоо һэн.

Хоёр-гурбан жэлэй тээ хүндэ хүшэр зарим мэри хүнэй гараар х байһан. Жэшээнь, хо хибэдэһэ ашалга дээр бэн хүн ажалладаг бо Нүхэр Нохоев гараар хүндэ хүдэлмэриие он руулха гэжэ шиидээд, оньһон аргануудые зо юм. Тиигэжэ нүхэр Нох дэн олон хүнүүдэй хүнгэдхэжэ, гүрэнэй арьбалһан байна.

И. МАРАКТ

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

СОЯ УРГУУЛХА ТУХАЙ

Соя гээшэ дэлхэйн олон оронуудта дэлгэрһэн, аша үрэ ехэтэй бобово ургамалнуудай нэгэн болоно. Энэ ургамалай үрын (орооһоной) 45 процентнь белок, 25-аад процентнь тоһон, 20-оод процентнь крахмал юм. Тиимэһээ тэрэниие белогтой-тоһолиг ургамал гэжэ хэлсэдэг. Белогынь тон һайн шанартай, малай хого соо хүсэдөөр, түргэнөөр үльтиржэ, бэедэнь шэнгэдэг.

Манай орон дотор энэ ургамал гушаад жэлэй саада тээ таридаг боложо эхилһэн. Тиихэдээ малда эдюулхэ гэжэ таридаггүй, харин техническэ хэрэглэлдэ зорюулан таридаг байгаа бшуу.

Соя—нэгэ жэлэй ургамал. Тэрэнэй һолоомоной утань 50—120 сантиметр, ехэ набшаһатай, үндэһэ ехэтэй. Тиимэһээ гектар газарай хүрьһэндэ 150-аад килограмм азот бии болгожо шададаг гэхэ гү, али 25—30 тонно шэбхэ гаргаһантай адли юм.

Энэ ургамалай үрэнь элдэб үнгэтэй: ехэнхидээ шара, хүрин, хара байдаг. Үрэнь 85—135 хоногой болзорто һайса эдеэшэдэг. Ургаха болзоройнгоо хахадһаа урагшанхи үедэ ган гасуурые һайн тэсэдэг, зүгөөр тэрэнһээ хойшодоо шииг нойто тон ехээр хэрэглэдэг.

Соя тариха газараа намартаа бэлдэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ намар хахалаагүй байбал, гектарай 15—20 тонно наг шэбхэ тараажа, 25—27 сантиметр гүнзэгыгөөр хахалжа тариха хэрэгтэй. Хахалһан газарайнгаа шииг нойтыень барихын тула полиёо катогоор нягтаруулан даража үгэхэдэ һайн.

Тарилгаяа газарай һайн халаһан хойно эхилдэг. Хүрьһэнэй 8—10 градус дулаан болохолоор соя ургажа эхилдэг.

Манай республикын эрхэ байдалда энэ ургамалые үргэн зуруудтайгаар тарибал һайн байха. Зуруудайнь хоорондохи тала 45—60 сантиметр байха ёһотой. Иимэ аргаар тарихада гектарай 400—500 мянган ургамал гарадаг гэхэ гү, али гектарта 75—100 килограмм үрэһэн ородог. Хэрбээ квадратно-гнездовой аргаар тарибал, гектарай 25—40 килограмм үрэһэн хүртэдэг.

Хүндэ хүрьһэтэй газарта соягын үрэһые 4—5 сантиметр хүнгэн шоройтой газарта 5—7 сантиметр гүнзэгыдэ тарихада зохид. Тариһанайнгаа һүүлдэ буртаг үбһэнтэй тэмсэхэ, ургамалай эшын гарахаһаа урда, гаражашье байхадань хүнгэн борнойгоор борнойлхо эрилтэ табигдана. Ургамалай эшэнүүдэй тээ үндэрхэн болоод орхиходо, зуруудайнь хоорондуур культиватораар 2—3 дахин элдүүрилхэ.

Соялые кукурузатай хамта тарижа ургуулаад, силослэбэл тон һайн шанартай тэжээл болодог байна. Сугтань тариха гэбэл, кукурузын сеялкын таридаг нүхэнүүдээр кукуруза соя хоёрой һэлгэсэлдээд унахаар үрэһыень хэхэ. Тиигэбэл нэгэ зурууд кукуруза, нүгөөдэнь соя байха болоно. Хайша хайшаа 70—70 сантиметр зайтайгаар, нүхэн бүридэ 6—7 үрэһэ унахаар сеялкэеэ тааруулхада зохид.

Республикынгаа колхоз, совхозуудта энэ үнэтэ ургамалые таридаг болохын тула агрономууд эдэбхи үүсхэл гаргаха бэзэ гэжэ һанагдана.

К. Д. Злобина,
Бурядай хүдөө ажахын институдай доцент.

Түсэбөө үлүүлнэ

«Коммунизм» колхоз байгша ондо гүрэндэ үндэгэ худалдаха уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Хахад жэлэйнь түсэб майн нэгэндэ дүүргэгдээд, түсэбһөө гадуур 2000 үндэгэ худалдагдаһан байха юм. Июнь һарын дүүрэтэр үшөө 30-аад мянган үндэгэ худалдагдаха гэхэ гү, али хахад жэлэй түсэб 200 гаран процентээр дүүргэгдэхэнь.

Тэрэшэлэн тус аймагай Калининай нэрэмжэтэ, «Восход» колхозууд үндэгэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлхэнь. **Д. Колмаков.**
Тарбагатай.

ТОЛИЛОГДООГҮЙ БЭШЭГТЭ ХАРЮУ

Хэн хэрэглэхэ юм?

Иимэ гаршагтай бэшэг Хэжэнгын совхозһоо манай дакцида ороһон юм. Хориин аймагай Ородой Адаг һуурижалтай зоной дунда соёл культурын хүдэлмэри лагданагүй, тэндэ клубшьегүй гэжэ тэрэ бэшэг соо жэлэгдэһэн байгаа.

Хэжэнгын совхозой парткомой секретарь нүхэр номов энээн тушаа иигэжэ харюусаба:

— Анхан сомоной Соведтэ зорюулжа бараад дүүр гүй, удаань совхозой мэдэлдэ ороһон гэрые мүнөө жэл болгон заһаха гэжэ шиидэнхэйбди.

...РКМЕНИИН ССР. ...шадар Мургаба ...сэсэрлиг һайхан ...бөөрын үбшэ ар... «Байрам-Али» ...рон доторхи ган...пэ иимэ санатори ...юм. Тэрэнэй гоё ...н, һаруул гэрэл...рпусууд паркчууд ...р баригданхай. ...кэ Союзай горо...аа, арадай демо...ин оронуудһаа эр...хын тулада хэдэн ...жалшад жэл бүри ...рэдэг. Санатори ...жэлэй сезондо һай...лэдхээ. Зураг дээ...наториин парк

...С-эй фотохронико.

ХАДА СОО

...соо. Тиимэ даа, ой соо бэ...соо, ёһотой хадын гол ...оод ябажа байнабди. Ур...хэн харанхы шахт. Хүхэ...гаража байһан карбиг лам...лда хажуу тээшээ харах...хабсагай шулуун, бариад ...—сэбдэг хүйтэн. Хэды ...мэн жэл соо наранай гэрэл ...байһан хабсагай шулуун

...н дулэтэй лампаяа өөдэнь ...дээшээ харахадашни—тэ...—нюрга руу хүйтэ даа...гор шобхо, хэлхы мантагар ...удай эрмэг үзүүр, углуу ...бойлдожо, жэхыдэһэ хүрэ... шулуунуудай нэгэн һолбо ...рой руушни унажа ерээ ...лахагүй, миил нюза дара...» гэжэ һанахада толгойн...н урзыхэ.

...алсаһан нүхэрни, мастер ...шаалтай. Юрий Штырев ...н татаад, һаналыем гааһан

...айгты. Эндэтнай хуу шэ...илэһэн, уридшалан һэргы..., ямаршье гэнэ оһол, аюул ...гдоһон байха,— гээд, саа...лээнэ:—Малтагдажа, руда ...байһан мухар нүхэндэ ерээд .... Энээнэйш саашаа малтаг...ойноһоонь модоор бүхэлэг...даг юм.

...манай дээрэ хэды зуу, ...онно шулуун байна хаб?

...н зуу, мянгаяа хэлээ гээ...ды миллион, миллиард тон...хаб гэжэ һурыш... Ма...н, шахтёрнууд орой дээ...имэ ехэ хабсагай шулуун ...жэ мэдэхээшье болишон...та соогоо гэртээ шэнги — ...гээд яахамнайб, завод, ...соогоо гү, али колхозни...юли дээрээ гараһан шэн...аллажа байдаг гээшэ ааб.... Теэд тэрэшье тэрэ үнөө...шаба гээшэб? Малтажа ...архиһон дээрэхи нүхэн соо...дэлгынгөө машина асар...нэ ерэхэбди гээ һэм...нэ Юрий Владимирович ...тёр Гурьян Николаевичын ...лые хүлеэжэ ядана.

...бидэнэр Зэдын комбинадай ...гэжэ руднигай хоёрдохи ...гэ һалаа соо ороод байна

...гөө ерэхые хүлеэжэ бай...оо мастер брезент бээлэй...а боролгы үнгэтэй тооһоор ...н хабсагай шулуу сэбэр...

..., энэ харана гүт: юрын ...най хоорондуур энэ са...

гаан шулуутай хахад метр тухай— энэмнай үргэншье, наринше байдаг ааб даа—иимэ һудалай байхые. Энэ һудал соо, сагаан шулуунууд соо вольфрамнай байна ха юм даа,— гээд сагаан шулуу нёлбожо байгаад аршажа харуулна. Нээрээшье, тиигэхэдэнь сагаан шулуунай дунда хүхэлби ногоон үнгэтэй вольфрамай яларжа байхань элихэнээр харагдана.— Энэл даа, хада хабсагай һэтэр малтажа, хэдэн зуу мянган кубометр шулуу шорой газаашань гаргажа, Эхэ орондоо, арадайнгаа ажахыда шухала хэрэгтэй зүйлыень эльгээжэ байдаг вольфрамнай.

Иигэжэ хөөрэлдэһөөр байтарнай дээдэ нүхэнһөө доошоо, манай байһан нүхэн руу ороошо гэшхүүр багта хайр шулуунууд хоршогонолдон унажа, хүнүүдэй хөөрэлдэхэ абяан бүглүүгээр дуулдаба.

Шорой, тооһон болоһон, боролгы ногоон үнгэтэй брезент хубсаһануудтай, түмэр оройтой малгайнуудтай шахтёрнууд лом, үрэмдэлгын машина, хайлаа гэхэ мэтын зэр зэмсэгүүдые баринхай, хүхюутэй зугаатайнууд гэшхүүр руу орожо ерэбэ. Энеэбхилһэн харасатай, мантагар томо хүн түрүүлэнхэй, тэрэнэй хойноһоо набтар аад, агдам, сула бэетэй залуу бурят хүбүүн.

Шахтёрнуудай дүтэлжэ ерэхэдэ мастер: «Танилсагты... энэ манай бригадир Гурьян Николаевич, туһалагшань Бадмажап Цыренович» гэжэ, тэдэ нүхэд хүдэр гарнуудаа һарбайха хоорондоо: «Григорьев». «Сосоров» гэлдэнэ.

Үрэмдэлгэ хэхын урда тээ хамагай түрүүндэ гэнэ оһол саража, дээрэһээ унахаар шулуунуудые хуу шалгажа, хэбэрэгүүдыень ломоор һэшэн унагаажа, нэгэшье аюулгүй, найдамтай болгохо хэрэгтэй. Гурьян Николаевич Бадмажап хүбүүн хоёр ута ута ломуудые барижа, дээрэ байһан шулуунуудые хуу һэшэжэ үзэнэ, хобхолжо унагаана. Тиигэжэ байтарнь гэнтэ хэлхы ехэ шулуун хобхо һурэн, хоёр нүхэдэй хоорондо бүглүү хүндэ абяатайгаар пад гэжэ унашаба.

— Бурхан зайлуулаг, хүлөө татажа үрдеэгүй һаа, дайруулжа болохо байгааб,— гэжэ бригадир айһан янзатайгаар хэлэнэ.

Тиигээдшье Бадмажап Сосоров үрэмдэлгынгөө машинын хабсагай шулуу руу хадаажа, «тэрд, тэрд!» гүүлээд саашадаа болоходоо бүтүүл харжагай, яржагай буушаба. Үрэмөөр дамжаң уһан гарадагшье һаа, хабсагай шулуу нүхэлжэ байхада юун олигтой ха һэм, хажарһаа хажар абяан зэдэлжэл байна.

— Урдань үрэмдэлгын машинада уһан байдаггүй, хуурайгаар үрэм-

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

Шэнэ уялганууд абтаба

Инкубаторна станциһаа 50 мянган нутаһанай дальбараа абажа, ехэ болгоод, 700 центнер шубуунай мяха гүрэндэ тушаахабди гэһэн уялга Кабанскын совхозой 1-дэхи отделениин нугаһанай фермын хүдэлмэришэд абаһан юм. Тэдэнэр энэ уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тулада совхозойнгоо инкубаторна станциһаа 20 мянган дальбараа абажа, хорёод хоногой туршада нэгэшье гарзагүйгөөр дэгжээбэ. Дүршэлтэй шубуушад Д. Суранова, Е. Шадрина, Т. Суворова, З. Суворова, М. Качина, А. Суворова, М. Бабинцева гэгшэдэй шадабари, оролдолгынь хүсөөр энэ олон дальбараа һайнаар дэгжээгдээ бшуу.

Эндэхи шубуушад өөһэдынгөө арга боломжые наринаар тооложо үзөөд, абаһан уялгаяа дээшэлүүлжэ, 70 мянган дальбараа тэжээжэ, 1000 центнер нутаһанай мяха гүрэндэ худалдаха гэжэ шиидээ. Тус фермые даагша зоотехник А. Максимова һайнаар ажаллана.

Отделениин гүрэндэ тушааха бүхы мяханайнь 80 процент нугаһанай мяхан болохо юм.

Б. Сотнич.

ҮЙЛЭДБЭРИИН ҺУРАЛСАЛЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХА ТУШАА

Юрэнхы эрдэм олгохо һургуулинуудта, тусхай училищинуудта үйлэдбэриин һуралсал һайжаруулха зорилготой республиканска зүблөөн, научна практическа конференци болоо. Партиин хорин хоёрдохи съездын шиидхэбэринүүдэй хараа соо үйлэдбэриин һуралсалай хэр зэргээр ябуулагдажа байһан тухай, тэрэнние һайжаруулха ямар хэмжээ ябуулгануудай абтаха байһан тухай асуудалнуудаар Гэгээрэлэй министерствын элидхэл зүбшэгдэжэ, үйлэдбэриин һуралсалай дүй дүршэл тухай Улан-Удын нарин сэмбын фабрикын, Суулгын совхозой, зарим һургуули болон училищинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдээсэлнүүд соносхогдоо юм. Зүблөөн болон конференци дээрэ 30 гаран элидхэл хэгдэһэн, зүбшэн хэлсэлгэдэ 40-өөд хүн үгэ хэлэһэн байна. Зүблөөн дээрэ республикымнай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. У. Модогоев дэлгэрэнгы үгэ хэлээ һэн.

Зүблөөндэ хабаадагшад олониитэдэ, партийна, советскэ, профсоюзай болон комсомолой эмхи зургаануудта хандаһан бэшэг абаа.

КПСС-эй обкомой бюрогой, Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр зарлагдаһан иимэ үргэн зүблөөн үйлэдбэриин һуралсалай дүй дүршэлые согсолон хаража үзөөд, саашадань дэлгэрүүлхэ нилээд тодо, гүнзэгы удхатай алхамуудые хэһэн ушар һайшаалтай байна. Энэмнай үйлэдбэриин һуралсалай асуудалнуудые шиидхэхэ түрүүшын зүблөөн болоно. Мүнөө хүүгэдые һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгэй ажабайдалтай, тодорхойлбол, хүдөө ажахы болон промышленна үйлэдбэритэй нягтаар холбохо гээшэ тон шухала болонхой. Тиимэһээ һурагшадые ажалда хабаадуулха, тэдэндэ тусхай бэлэдхэл олгохо, мүн үйлэдбэриин теори ба дүй дүршэл шудалха курснуудые эмхидхэхэ шухала гэжэ тоологдоно.

Манай республикын олонхи һургуулинууд партийна, советскэ эмхи зургаануудай, үйлэдбэриин предприяти, колхоз болон совхозуудай туһалһанай ашаар һуралсалайнгаа гуримые хубилган, ажабайдалтай холбоо барисааень улам бэхижүүлээ гэжэ хэлэмээр. 49 дунда һургуулиин 2300 һурагшад промышленна, хүдөө ажахын үйлэдбэритэй танилсажа, ажалай дүй дүршэл, мэргэжэл шадабари олоно. Улан-Удын 35-дахи, 2-дохи, № 2 интернат-һургуулида, мүн Суулгын, Түнхэнэй, Загастайн, Мухаршэбэрэй, Хэжэнгын болон бусад һургуулинуудта үйлэдбэриин һуралсал зүбөөр эмхидхэгдэнхэй гэжэ тэмдэглэлтэй. Эдэ һургуулинуудай үйлэдбэриин һуралсалда тодорхой һайн туһаламжа үзүүлдэг колхоз, совхозуудые, промышленна предприятинуудые нэрлэхэдэ болохо. Тэдэнэй тоодо Улан-Удын нарин сэмбын фабрика, судна-заһабарилгын завод, хэлхеэ холбооной управлени, «Победа» комбинадай № 2 ателье, Байгалай леспромхоз, Яруунын, Суулгын совхозууд, Зэдын Ленинэй нэрэмжэтэ, Түнхэнэй «Сибиряк» колхозууд болон бусад ороно.

Олониитэдэ аша туһатай ажал хүдэлмэри үйлэдбэриин һуралсалда хабаадагшад хэдэг болонхой. Үнгэрһэн 1961 он соо республика доторнай 15 мянгаад хүнһөө бүридэһэн, һурагшадай үйлэдбэриин бригада, звенонууд таряа ургуулалсаһан, шубуу үдхэлсэһэн, хурьга, тугалнуудые тэжээлсэһэн байха юм. Тэдэнэр 991 гектарта кукуруза, 280 га газарта сахарай свёкло, 731 гектарта хартаабха болон бусад овощнуудые тариһан, 154389 шубуудые үдхэһэн, 38674 хонидые хайшалһан, 2298 тугал, хурьгадые тэжээһэн байна. Эдэ тоонууд үйлэдбэридэ ухибүүдэй олоороо хабаадажа эхилһые гэршэлнэ гээшэ.

Илангаяа Кабанскын һурагшад үйлэдбэридэ хабаадаха талаараа шалгараа. Тэдэнэр 30 мянган нугаһанай дальбараануудые үнгэрэгшэ жэлдэ тэжээжэ, гүрэндөө тушааһан юм. Харин байгша онойнгоо уялгые 140 мянга хүрэтэр дээшэлүүлээ. Иимэ гайхамшагта жэшээе дэмжэнгүй байхаар аал? Тиихэдэ Түнхэнэй, Прибайкалиин, Байкало-Кударын, Яруунын болон Сэлэнгын һурагшад кабанскынхидай жэшээгээр нугаһа, мүн бусадшье шубуудые үдхэжэ шадахагүй аал? Шадахал гэжэ һанаха байнабди.

Кукуруза ургуулха талаар Курумканай, Үнэгэтэйн, Бага Хунилын, Хонхолойн, Ториин, Үлэгшэнэй болон бусад һургуулинуудай һурагшадай бригаданууд һонирхолтой дүй дүршэл оложо, бага бэшэ амжалтануудые түйлаһан байна. Тэдэнэр гектарай 300-һаа 480 центнер хүрэтэр ногоон эшэ набша ургуулжа абаһан байха юм. Бэсүүрэй болон Мухаршэбэрэй һургуулиин һурагшад гектар бүриин 120-һоо 140 центнер хүрэтэр сахарай свёкло ургуулжа суурхаа. Кукурузын, сахарай свёклын, бобово ургамалнуудай үндэр ургаса абалга һургуулинуудай, һурагшадай бригаданууд болон багшанарай коллективүүдэй нэрэ хүндын хэрэг болохо ёһоороо болонхой.

КПСС-эй хорин хоёрдохи съездын шиидхэбэринүүд болон партиин Программын хараа соо тусхай мэргэжэл олгохо һуралсалай талаар манай эндэ ямар зорилгонууд табигданаб гэһэн асуудал хаража үзэе. Нэн түрүүндэ дунда һургуулинуудаа 11 жэлэй үйлэдбэриин һуралсалай һургуулинууд болгон хубилалгые яаруулжа, һуралсалай материальна болон үйлэдбэриин базануудые саг соонь эмхидхэхэ, арадай ажахын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, өөһэдэйнь хүсэлые хараада абалсэн, һурагшадай олохо мэргэжэлыень шэлүүлхэ шухала. Тиихэдээ һургуули тухай хуули баримталан, 9—11 классуудай һурагшадые иишэ тиишэнь тараахагүй гэжэ оролдохо хэрэгтэй. Үйлэдбэриин һуралсалда бии байгаа алдуу дутуунуудые богонихон болзор соо усадхаха гээшэ ехэ удхашанартай. Ушар юуб гэхэдэ, олохон газарнуудаар энэ шухала хэрэгтэ ёһо тэдысэ хандадаг ябадал үзэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Зэдын комбинадай, Улан-Удын мяханай комбинадай, Оймурай, Кударын совхозуудай, Түнхэнэй «Путь к коммунизму» колхозой хүтэлбэрилэгшэд тиимэшүүлэй тоодо ороно. Аймаг болон городуудай арадай гэгээрэлэй таһагууд һуралсалай гурим хубилгаха, үйлэдбэриин һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ халуунаар хабаадажа, саг үргэлжын тодорхой туһаламжа үзүүлжэ байха зэргэтэй. Тиихэһээ гадна һургуулиин директорнүүдэй хажуугаар предприяти, колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд һурагшадта мэргэжэл олгохо талаар ехэ харюусалгатай байһанаа мартаха ёһогүй.

Һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд хэрэг дээрэ шалгаглажа, аша туһатайгаа харуулһан, промышленность болон хүдөө ажахыда хэрэглэгдэжэ боломоор ажалай эмхидхэл мүн байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Тиимэһээ һургуулиин директорнүүд, предприятиин хүтэлбэрилэгшэд тиимэ бригаданууые эмхидхэлгэдэ тусгаар анхарал хандуулха зэргэтэй. Мүн партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой эмхинүүдэй энэ асуудалда эмээхэй байха ёһотойнь ойлгосотой.

Манай республикын һургуулинуудай багшанар, арадай гэгээрэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд областной партийна организациин ударидалга доро, олониитын туһаламжаар, урдаа табигдаһан эдэ харюусалгатай, хүндэтэй зорилгонуудаа бэелүүлжэ, партиин XXII съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые ажабайдалда нэбтэрүүлхэнь сохомтой. Үйлэдбэриин һуралсалай асуудалаар болоһон республиканска зүблөөнэй хандалгые халуунаар угтан абажа, юрэнхы эрдэм олгохо һургуулинуудта үйлэдбэриин һуралсал шэнэ ёһоор эмхидхэжэ, коммунизмын үедэ ажаһууха, коммунизм байгуулалсаха үетэние ажалай мэргэжэлдэ эртээнһээ дадааха хэрэгтэ амжалта түйлаха байһаниинь дамжаггүй.

С. Г. ДУГАРОВ,
Бурядай АССР-эй гэгээрэлэй министр.

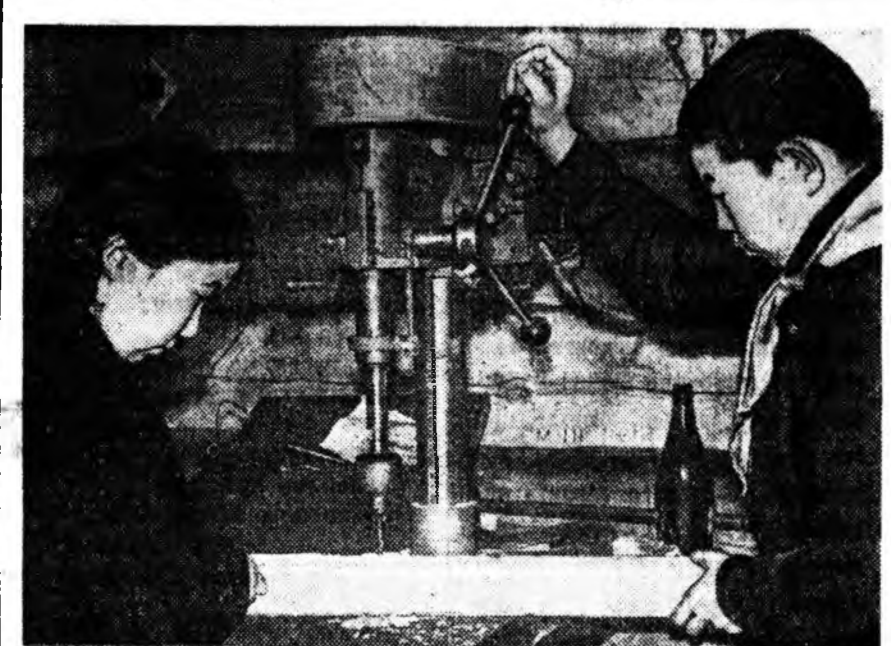

Курумканай интернат-һургуулиин эрхим һурагшанар — пионернүүд Света Доржиева, Сэнгэ Боболоев гэгшэд үйлэдбэринингөө мастерской соо ажаллажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ҮҮРГЫЕ УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Һаяхан аймагай түбтэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэд сугларжа, «Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриие хүгжөөлгэдэ агрономуудай, зоотехнигүүдэй, хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэдэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол ба аймагай хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй зорилгонууд гэһэн асуудалаар аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ К. Калашниковай элидхэл зүбшэн хэлсэбэ.

Элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд парти, правительствын тогтоолые саг соогоо абтаһан шиидхэбэри гэжэ үнэн зүрхэнһөө дэмжэжэ байһанаа мэдүүлхэдээ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха шухалын шухала асуудалай нэгэн болохо хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөлгэдэ, ниитын баялиг газар тариалангаа аша үрэтэйгөөр, зүбөөр ашаглаха, наука болон ажал хэрэг дээрэ бии болоһон шэнэ, түрүү юумэнүүдые шадамар бэрхээр хэрэглэжэ, мал, тариан ажалай продуктнуудые бүри ехээр абаха хэрэгтэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдтэ үргэн харгы, эрхэ нүхэсэл олгоо гэжэ мэдүүлбэ.

Аймагай колхоз, совхозууд һүүлэй хэдэн жэлэй туршада томодхогдожо, олон һалбаритай ажахынууд болоо. Мүн агроном, зоотехник, хүдөө ажахын бусад мэргэжэлтэдэй үүргэ бүришье дээшэлээ. Хэрбээ тэдэнэр урдань агрозоотехническэ заабари үгөөд байдаг һаа, мүнөө орооһо тариа, һү, мяха болон бусад продуктнуудые абалгаар ёһотой эмхидхэгшэд байха зэргэтэй гэжэ элидхэлшэ зааба. Дааһан ажалдаа үнэн сэхээр хандадаг, шэнэ, түрүү дүй дүршэлые ажахыдаа али болохоор нэбтэрүүлжэ, ажалай бүтээсые улам дээшэлүүлхын түлөө үдэр һүнигүй оролдожо байдаг мэргэжэлтэд аймаг дотор олон. Хорёод гаран жэлдэ «Забайкалец» колхозой главна агрономоор ажаллажа байһан И. Шаманов, аймагай главна агроном В. Якунин, Ленинэй, Заганай, «Коммунизм» колхозуудай, Суулгын, «Эрдэм» совхозуудай главна инженернүүд Кыштыкин, Железняков, Туранин, Убашеев, Пухир болон бусад бэрхэ эмхидхэгшэд байһанаа харуулдаг. Суулгын совхозой директор, КПСС-эй XXII съездын делегат, механизатор Л. Цыренов, «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ комбайнер Н. Тютрин гэгшэд Эхэ оронойнгоо үмэнэхи уялгаяа нэрэтэй солотойгоор дүүргэнэ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэгээр абахын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаададаг аймагаймнай түрүү мэргэжэлтэд эдэнэрһээ жэшээ абаха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Калашников элидхэл соогоо тэмдэглэнэ.

Гэхэтэй хамта дааһан ажалдаа ёһо тэдыгээр хандадаг, ямаршье үүсхэлгүйгөөр, шэнэ түрүү юумые ажахыдаа нэбтэрүүлхые оролдодоггүй, холын хараата түсэбгүй, гансал нэгэ үдэрэй хэмжээе бодоод лэ ябадаг мэргэжэлтэд манай дунда бии байһаар гэжэ элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Нэн түрүүн Суулгын совхозой главна ветеринарна врач Доржиев, «Победа» колхозой главна агроном Буркова гэгшэдые шүүмжэлээ. Жэшээнь, Суулгын совхозой Подлопаткын отделенидэ хэдэн зуугаадаар хурьгадай үхэжэ эхилхэдэ ветврач ямаршье хэмжээ абахагүйһөө гадна, гарзалһан хурьгадые үбшэжэ доторхииень үзөөгүй, үбшэнэйнь шалтаг элирүүлдэггүй байха юм.

Гадна «Победа» колхоз хүршэ «Коммунизм» колхозһоо газарайнгаа талаар тон адли эрхэ байдалтай. Теэд жэл бүри орооһо таряанай бага ургаса хуряадаг. Бүхы полинь буртаг үбһэндэ дарагдашоо. Тарилга, хуряалга агротехникын заабаряар хэгдэдэггүй. Иимэ байдал колхозой агроном Бурковагай һанаа зобоодоггүй.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые гэр байра, транспортаар хангалгада ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй ёһотой анхарал табидаггүйһөө уламжалан, залуу мэргэжэлтэд нэгэ газартаа удаан хүдэлжэ шададаггүй байна. Жэшээнь, «Знамя Ленина» колхоздо һүүлэй хоёр жэлэй туршада 9 мэргэжэлтэд һэлгэгдээ. Ушар иимэһээ тус колхоз мүнөөшье мэргэжэлтэдээр хүсэд хангагдангүй байһаар.

— Ажахын һалбари бүхэнэй мэргэжэлтэдые хабаадуулһан иимэ суглаан түрүүшынхеэ болобо. Энээнһээ урагша зоотехнигүүд, агрономууд, механизаторнуудай суглаан тус тустаа болодог байгаа. Теэд ажалнай, зорилгомнай нэгэн ха юм. Хүдөө ажахын продуктнуудые бүри ехээр абадаг болохын түлөө бүгэдөөрөө тэмсэнэбди. Саашадаа иимэ суглаа үнгэргэжэ байбал, тон һайн байгаа. Заримдаа зоотехник гү, али инженерэй туһаламжагүйгөөр дүүргэжэ шадагдахагүй асуудал гарадаг. Эдэ бүгэдэеэ эндэ хэлсэхэ ёһотойбди. Бидэ мэргэжэлтэд оломди. Хэрбээ нэгэ зорилготойгоор, нэгэ түсэбтэйгөөр, эмхи журамтайгаар ажаллабал, ямаршье үндэр дабаа һаадгүй гаталхамнай элитэ. Парти, правительство өөрынгөө энэ тогтоолоор манда дүүрэн эрхэ олгоо. Энэ эрхые шадамар һайнаар эдлэжэ шадаха ёһотойбди.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй ажал промышленностьда хүдэлдэг мэргэжэлтэдэй ажалһаа һураггүй хүндэ, бэрхэтэй. Агроном, зоотехнигүүд ондоо колхоз, совхоздо ерэхэдээ түрүүшынгээ жэл ажахытай гүнзэгыгөөр танилсажа ородог гээшэ. Тэрэ түрүүшынгээ жэл юушье хэжэ шадахагүй. Байгаалиин эрхэ байдалтай танилсаад байхадаа шэнэ, түрүү юумые нэбтэрүүлжэ шададаг. Ушар иимэһээ залуу мэргэжэлтэдтэ онсо анхарал хандуулха шухала. Заримдаа институт һая дүүргээд ерэһэн залуухан хүбүүд, басагадай ажабайдалтай гүнзэгыгөөр танилсаадүй байхадань, ямар нэгэн багахан алдуу гаргахадань наадалжа эхилдэг. «5—6 жэлдэ һургуулида һураад, юушье мэдэхэгүй» гэхэ мэтээр доро дарадаг. Гадна гэр байра, транспортаар хангадаггүй,—гэжэ «Забайкалец» колхозой главна агроном И. Шаманов хэлээ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой главна зоотехник Ф. Тугаринов трибунада гараад, иигэжэ хэлэбэ:

— Хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхэ тушаа гараһан тогтоол хадаа саг соогоо абтаһан шиидхэбэри мүн. Бидэ мэргэжэлтэд угаа баяртайгаар энэ тогтоол угтан абаабди. Хэнэйшье мэдэһээр мэргэжэлтэд заабари заншал үгөөд лэ, һү, мяха, орооһо таряа элбэг дэлбэгээр абахын тула ёһотой эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаггүй байгаабди. Теэдшье манай үгэ олоной дунда тиитэрээшье дэмжэгдэдэггүй гээшэ. Мүнөө ташха ондоо болохонь.

Суглаанда олон мэргэжэлтэд үгэ хэлэхэдээ парти, правительствын тогтоолые угаа баяртайгаар уттаһанаа мэдүүлээд, ажал үйлэдбэреэ шэнэдхэн хубилгаха, ёһотой эмхидхэгшэ байхаар хүдэлхэ гэжэ нэгэн дуугаар шиидэбэ.

Б. Жамбалов,
манай корр.

...ЮВ. Воскресенскэ хи... үүсхэлһээ жэшээ ...кабель» гэжэ заво...атив хүдөө ажахын ...эдэ зорюулан алмаг...териалнуудаараа 35 ...иниевэ провода, мал ...фермэнүүдые уһаар ...хэрэглэгдэхэ 120 ...ута резиновэ шланг...түүлэжэ гаргаха гэһэн .... Харьковайхид аба...а нэрэтэй солотой...гэжэ байна. Тэдэнэр ...етр шахуу ута рези...лангнуудые, 10 тонно ...э провода хүдөө ню...эльгээгээд байна. Зу...: бэлэн болгогдоһон ...н хадагалагдадаг ...колхозуудта эльгээг...иниевэ провода аса...байна.

...С-эй фотохронико.

Түрэл завод тухайгаа...

Улан-Удын Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой Культурын ордоной дэргэдэ һайн дуратанай киностуди байгуулагдаһаар дүрбэдэхи жэлээ ябажа байна. Энээндэ олон хүдэлмэришэд, жэшээнь электроцехын слесарь Виталий Шапшаков, паровозо-механическа цехын разметчик Николай Завязкин, модошо дархашуул Александр Шерхонов, Владимир Чечеткин болон бусад оролсоно.

Һайн дуратанай хүдэлмэрине тус Ордоной хүдэлмэрилэгшэ Георгий Токмаков хүтэлбэрилдэг юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр табан фильм табиба. Операторнууд—һайн дуратан түрэл заводойнгоо түүхые, ажал хүдэлмэриинь, олон мянган хүдэлмэришэдэйнгөө ажабайдал ехэ һонирхолтойгоор, шадамараар буулгана. Тиигэжэ эдэнэй абаһан фильмнүүд заводой цехүүдэй улаан булангуудта, профсоюзай библиотекэдэ, Культурын ордондо харуулагдана.

Кино буулгагшадай ажал гансахан завод соогоо магтуулдаг бэшэ. Тэдэнэр түмэр замшадай Культурын ордонуудай, клубуудай киностудинуудай бүхэсоюзна харалгада хабаадалсажа, В. И. Ленинэй түрэһөөр 90 жэлэй ойдо зорюулагдаһан киножурнал бэлдэһэн байгаа. Энэ харалгада хамтадаа 50 киностудинууд хабаадалсаа юм. Бүхэсоюзна эмхидхэлэй комитедэй шиидхэбэреэр улан-удынхидай буулгаһан журналда хоёрдохи шатын диплом, мүнгэн шантайгаар олгогдоһон байха.

Түрэл заводойнгоо коммунис ажалай предприятиин түлөө тэмсэлдэ зорюулжа, студиинхид «Разведчики будущего» гэжэ фильм бэлдээ. Эндэ нүхэр Болдыревой хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригадын, мүн социалис Ажалай Герой нүхэр Анисим Ошировай даадаг электригүүдэй бригадынхидай ажал хэрэг һонирхолтойгоор харуулагдана.

Һайн дуратанай тус киностудиинхид саашадаа бүри олон, һонирхолтой фильмнүүдые буулгахаар шиидэнхэй.

Н. Хазуев.

БУРЯДАЙ ХАТАРАЙ АНСАМБЛИИН АМЖАЛТА

Майн 21-нэй үдэшэ Ленинэй орденто опера, баледэй театрын ордоной ужам зал хэззэ хэззэнэйхиэзэ дүүтэй шуутай байба. Эндэ хүнүүд олоорсо суглараа. Ушар иимэхэз кассада үлүү билет байгаагүй. Юуб гэхэдэ, хүн бүхэн Бурядай АССР-эй арадай хатарай ансамблиин шэнэ программаар һонирхоо.

Сценэ дээрэ конферансье басаган урихаар энээхилэн гараад, концертын түрүүшын номер соносхобо. Долгисон намирhан хушэгэ аалиханаар нээгдэжэ, ёохорой солгёо хүгжэм ханхинан зэдэлшэбэ. Үнгэ бүриин тэрлигүүдые үмдэжэ, габшагай солбон эдир залуу бэенүүдэз улаан утаhан бүhөөр шаб байса бүһэлэhэн бурят хүбүүд, басагад бахим шангаар гар гараа барилсаад, зол жаргалта ажабайдал тухайдаа түүрээhэн hүр жабхаланта хатар эхилбэ. Түс номерой зураглалые харахада, үргэн талын үнгэ бүриин сэсэгүүд хүнэй бэе бэелжэ, уран гоёор ёохорлохоодол гээдхинэ. Улаан утаhан бүhэнүүд, сагаан, ягаан, ногоон, сэнхир тэрлигүүд эршэтэй түргэнөөр эрьелдэн байгаа дүхэриг соо зэрлэгээтэн миралтаад, үнэхөөрөөшье арюун hайхан сэсэгүүд мэтэ болоhоншуу. «Ёохорой» ирагуу аялга хүгжэм соо—залуу наhанай сэлюун үргэн дэлисэ, зол жаргалта ажабайдалай хүлгүү номин ритм... Зал соо альга ташалган нэрьежэ, удаан саг соо замханагүй. Харагша бүхэнэй сэдьхэл зүрхэндэ ёохорой хүгжэм үнэн бодото поэтическэ мэдэрэл түрүүлнэ:

Арбан сагаан,
Арбан сагаан хургаяа
Адхан байжа
дэбхэрзэл даа, дэбхэрзэ,
Айдар залуу,
Айдар залуу
наhандаа
Аяг зугаа дэлгэзэл
даа,
дэлгэзэ!

Хатарай ансамблиин концертдэ Бурядай АССР-эй габьяата артистка Маргарита Чайвано хабаадалсажа, монгол, татар, финн арадуудай дуунуудые гүйсэдхэбэ. Энэмнай дуу дуулалгын техникые муу бэшээр, hаала шудалhан хүн байна. Зүгээр тэрэнэй бурядаар дуулаагүйнь харамтай. Концертын түрүүшын хахадта РСФСР-эй габьяата артист Цырен Хоборнов бурят арадай дуунуудые хуур дээрэ гүйсэдхэн, дуулажа үгөө. Хэр зэргэ дуулаа гээшэб? Балайшье hүрхэй бэшэ. Хоолойнь бирагүйшэг, hүлэмхи байшоо. Хоборнов гансал артистическэ шадабари хабаараа гол дутагдалаа сагаарууллна. Цырен Лубсанович үни заяанда хүушаршаhан репертуараа дуунуудые дуулаhаар. Үндэhэн соёлой искусстводаа улаан саг соо ажаллажа байhан хүниие үлүүсэ эхээр шүүмжэлэзд ялай, зүгөөр тэрэнэй дуу

туу дундануудэ дээрэ тогтонгүй гаража болохоор бэшэ. Юуб гэхэдэ, мүнөө хүнүүд бурят дуунуудай ёhотойгоор ханхинахые хүсэнэ бшуу.

Ансамблиин хатарай номернууд баран hайн байна. Багахан сагай турша соо хатаршадай группын репетуар шэнэ номернуудаар олон болоо. Ансамблиин хүгжэмэй хүтэлбэрилэгшэ, оркестрын дирижёр Чингис Павловтай хамта ахалагша балетмейстер ба уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ Е. Хмельницкий эдэбхи-

гүйсэдхэhэн Бурядай АССР-эй габьяата артистка Василиса Тумурова, «Загаhа барилга» гэдэг бурят арадай шог хатарые хүхюутэйгээр харуулжа шадаhан Бурядай АССР-эй габьяата артист Максим Санжиев, балетэй солист Капитон Халбаев гэгшэдые эндэ илангаяа дурдалтай.

Ефрем Егоров Василиса Тумурова хоёрой «Бразиль хатар» гүйсэдхэхэдэ, зал соо hуугшад залуу оюутанай шадабари хабыь найшаажа, омогорхон баяраа нээрьемэ альга ташалгаар тэмдэглээ.

Бурят хатарай ансамблиин концерт үзэгшэдэй дуратай тон hайнаар үнгэрбэ. Харагшад ансамблиинхидта үнэн зүрхэнhөө шэнэ амжалтануудые хүсэбэ.

hаяар манай хатаршад түрүүшынгээ гастрольдо гарахань. Эдэниие аха дүү яхад нүхэд ороннютагтаа айлшаар урихад. Тэдэнэй түрүүшын хугасаа соо үргэлжэлхөөр хараалагдана.

Хүнүүдэй сэдьхэл зүрхэндэ уулзаха бүри баяр баясхалан түрүүлжэ байхатнай болтогой, бэлигтэй хатарша хүбүүд, басагад амсабль! Бурят ороной гимн мэтээр суурхаhан «Ёохор» хата-

тэйгээр ажаллан, концертын программые нилээд шэнэдхээ, ёhото интернациональна шэнжэтэй болгоо. Түс программа бурят, молдаван, египет, румын, энэдхэг, цыган, бразиль хатарнуудаа баридэнхэй. Энэ ушар тэрэнэй тематикаараа үргэн байhые гэршээнэ. Артистнууд болон балетмейстер хатар бүхэнэй удха маягые гүнзэгыөөр ухамайлжа, творческоор шиидхээ.

«Энэдхэг хатарые» бэлигтэй бэрхээр наадаhан Бурядай АССР-эй габьяата артист Ефрем Егоров, «Египет хатарые» уран гоёор

райш ирагуу хүгжэм баранииехээээдэш омогжоон байг:

Наадан дээрээ,
Наадан дээрээ ерээбди,
Наартай гоёор хатараял даа,
хатарая,
Наран гуа,
Наран гуа хүүхэдээр
Нахис-хотос алхалаял даа,
алхалая!

Даши ДАМБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Залуу дуушан Аюша Данзанов. 2. Ангарэлиин залуу хатаршад «Молдаван хатар» гүйсэдхэжэ байна. 3. Бурядай АССР-эй габьяата артистка Василиса Тумурова «Энэдхэг» хатар гүйсэдхэжэ байна.

Сагай ударил

Бурядай гидрометбюрогой мэдээсэнэй ёhоор мүнөөдэр республикадамнай сэлмэг, зарим газарта бурхажэ байха. Бороон орохогүй. Баруун тээшэ hалхилха. Улан-Удэдэ үглөөгүүр 1—3 градус, үдэрынь 15—17 градус дулаан байха.

Уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларуулха хэмжээнүүдые абаха комитедэй заседани

ЖЕНЕВА, майн 22. ТАСС-эй тусхай корреспондент А. Кислов мэдээсэнэ:

Уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларуулха хэмжээнүүдые абаха зорилготойгоор бии болгогдоhон комитедэй заседани мүнөөдэр болобо. 18 гүрэнүүдэй хабаадагаг комитедэй үүсхэлээр энэ комитет бии болгогдоhон юм. Мүнөөдэрэй заседанида саашанхи худэлмэриингөө зүбшэхэ эүйлнүүдые хаража үзэбэ.

Комитедэй мүнөөдэрэй заседанида США-гэй, Италиин, Румыниин, Швециин, Чехословакиин, Индиин, Канадын түлөөлэгшэд үгэ хэлэбэ.

СССР-эй түлөөлэгшэ В. А. Зорин комитедэй саашанхи худэлмэри тухай Советскэ Союзай хараа шугамые тодорхойлон хэлэжэ үгэбэ.

Бата бэхи хани барисаан. Дэлхэй түрүүшын космонавтые япон арад хани халуу наар угтана. Президент Сукарно: энэ жэлдэ Баруун Ириан сүлөөлэгдэхэ.

Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй III съезд

УЛААН-БААТАР, майн 22 (ТАСС). Монгол — совет хани барисаанай бүлгэмэй III съезд мүнөөдэр МНР-эй нийслэлдэ нээгдэбэ. Олониитын хабаадагаг энэ нийтын организациин ахиха түрүүн бии болгогдоhоор 15 жэлэй гүйсэдэhэн үй съездын эхилhэн үдэр хүсэбэ. 400 гаран делегатууд, айлшад, МНРП-гэй Центральна Комитедэй политбюрогой гэшүүд, В. П. Прохоров толгойлогшотой советмонгол хани барисаанай бүлгэмэй делегаци, советскэ посольствын хүдэлмэрилэгшэд съездын худэлмэридэ хабаадана.

Бүлгэмэй түрүүлэгшын орлогшо Б Лхамсурэн съездые нээгээ. Монгол-совет хани барисаанай бүлгэмэй Центральна Соведэй түрүүлэгшэ, МНРП-гэй ЦК-гэй хоёрдохи секретарь Л. Цэнд тоосоото илидхэл хэбэ. Социалис хүгжөөхын, эб найрамдал тогтоохын түлөө тэмсэгшэдые олошоруулха хэрэгтэ агуухэ совет арад шиидхаха үүргэ дүүргэдэг гэжэ Л. Цэнд тэмдэглээ. Өөрынгөө ленинскэ партиин хүтэлбэреэр ябажа, совет арад коммунизм байгуулжа байна.

Советскэ Союзай, Монголой ажалшадай түйлаhан ехэ ажалтануудые илидхэлшэ тодорхойлон харуулаа. Социализм байгуулха хэрэгтэнь Советскэ Союзай ехэ туhаламжа үзүүлжэ байhаниие илидхэлшэ онсолон тэмдэглээ. Монгол, совет арадуудай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбоое улам саашадань бэхижүүлхэдэ монголсовет хани барисаанай бүлгэм горьтой үүргэ дүүргэнэ. Энэ хани барисаан пролетарска интернационализмын үнэн зүб hүри дээрэ хүгжөөгдэнэ гэшүү гэжэ илидхэлшэ Цэнд тэмдэглээ.

Президент Сукарнын мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, майн ... (ТАСС). «Энэ жэлдэ ... нэр Баруун Ирианиие ... лөөлхэ зорилготойбди» ... жэ Индонезиин, президент Сукарно Агаарай ... хүсэнүүдэй офицер... гаргадаг hургуули ... шэдэй урда мэдүүлбэ ... уулзалганд Негара ... соо үсэглэдэг үнгэргэ...

«АП агентствын ... hээр, энэ асуудалые ... ландиин түлөөлэгшэд ... галан ёhоор шиидхэ ... сэлгүй байгаа hаань ... надта бусад арганууд ... гэжэ Сукарно ... бэ.

Баруун Ирианай партизанууд түрүүшын город эзэлбэ

ДЖАКАРТА, майн 22. (ТАСС). Антара агентствын мэдээсэhээр, Голландиин колониальна дарлалтаhаа Баруун Ирианиие сүлөөлхэ тэмсэл хэжэ байhан партизанууд Голландиин далайн сэрэгэй солдадуудтай хатуу шанга байлдаа хэбэ. Тиигэжэ түрүүшын город—Теминабуан город эзэлбэ. Соронга городhоо зүүн үргашаа, Богелкоп гэдэг хахад арал дээрэ энэ город оршодог юм. Нютагай хүн зон сүлөөлэгшэдые хүн халуунаар, баяртайгаар угтаба.

Баруун Ирианда партизанууда тэмсэл үргэлжэлhөөр

ДЖАКАРТА, майн ... (ТАСС). Баруун Ириан ... партизануудай тэмсэл ... рил үргэжэ байна ... Баруун Ирианиие сү... хэ командованиин ... дэргэдэ байдаг корр... дент мэдээсэбэ. Факфак... род шадар илангаяа ... шанга тулалдаан бо... Факфагай гарнизоно ... ламжа болгон. Котаб... hаа (Лаут арал) Гол... диин сэрэгэй отряд ... шаднhан юм. Энэ ... hон дайн байлдаанда ... голландецууд алуулаа ... жэ Голландиин сэрэ... сухариха баатай бол...

Каимана район ... ламжа хүрэтэр ... ябана. Тиигэжэ ... хүн зоной туhаламж... хэлэлтэнүүдые хэжэ, ... дые ээлхын түлөө ... байна.

Аралай баруун эрье... дархи партизануудай ... отряд Сарми городто ... лэнхэй. Котабари ... баруун тээшээ 80 ... газарта байдаг Демта ... дые партизанууд ... торнуудай эзэмдэл... лөөлбэ. Эндэ болон... сэлдэ нютагай ... элэбхитэйгээр хабаа...

Маноквари шадарай ... ондо мүн лэ шанга ... даан болобо.

Космонавт Юрий Гагарин Японодо айлшалжа ябана

ТОКИО, майн 22. ТАСС-эй тусхай корреспондент А. Бирюков мэдээсэнэ:

Түрүүшын советскэ космонавт майор Юрий Гагаринай Японодо ошоод айлшалжа байhан тухай тэндэхи олониитэ зон ехэ анхарал хандуулна. Японой ниислэлдэ Гагаринай айлшалжа байhаниие харуулhан фото-зурагууд, мэдээсэлнүүд газетэнүүдтэ толилогдоно. Советскэ космонавтын пресс-конференци хэhэниинь, Японой гүрэнэй, ниитын, политическэ ажал ябуулагшадтай космонавтын уулзаhан тухай радио, телевиденеэр дамжуулагдана. Мүнөө үедэ Японой бүхы газар нютагуудта Гагаринай тухайл хөөрэлдэжэ байна. Замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар Совет ороной түйлаhан гайхамшагта амжалтанууд тухай, гүрэнүүдэй амгалан ёhоор харилсаа холбоо хүгжөөхэ тушаа Юрий Гагаринай хэлэhэниие орон дотор хаа хаанагүй hонирхоно.

Премьер Икэдэтэй, министрнүүд Косака, Мики гэгшэдтэй Юрий Гагаринай уулзаhан тухай мүнөөдэрэй газетэнүүд hайн hайхан hанаалтайгаар бэшэбэ. Гадаадын хэрэгүүдэй министр Косака Гагариниие эрхим дипломат гэжэ нэрлэhэн байгаа. Энээн тушаань «Санкэй Симбун» газетэ бэшэбэ. Юрий Алексеевич Гагарин hайн hайхан hанаалтай юрын хүн байhан тухайнь «Иомиури» газетэ бэшэhэн байна. Эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй эльгээhэн Юрий Гагарин ходо энээбхилжэ ябана. Хаанашье тэрэ ябахадаа эб найрамдал, уласхоорондын хани харилсаа тогтоохо шухала гэhэн hанал бодол түрүүлнэ гээд тус газетэ тэмдэглэбэ. Юрий Гагаринда зорюулагдаhан түрүү бэшэг «Асахи» газетэдэ толилогдоо. Япон СССР хоёрой хоорондоо бэе бэеэ бури hайнаар ойлголсодог болохо, хани барисаагаа хүгжөөхэ хэрэгтэ Юрий Гагаринай ерэhэн ушар туhа нэмэри оруулаг лэ гээд түрүү бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Советскэ космонавт хадаа эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй эльгээhэн түлөөлэгшэ болоно гээд газетэнүүдтэ толилогдоhон амаршалгын бэшэгүүд соо заагдана. Иимэ hайн hайхан hанаалтайгаар амаршалhан бэшэгүүдые газетэнүүд олоор абана.

ТОКИО, майн 22. ТАСС-эй корреспондент В. Дроздов мэдээсэнэ:

Советскэ космонавт Ю. А. Гагарин Японодо ошоhоор хоёрдохи үдэрөө боложо байна. Дэлхэйн түрүүшын космонавт Юрий Гагарин Японой парламентые ошожо хараба. Японой парламентын доодо палатын түрүүлэгшын орлогшо Хара гэдэг совет айлшадаа амаршалба. СССР Япон хоёрой арадуудай хоорондохи хани барисаае саашадань бэхижүүлхэдэ Ю. А. Гагаринай айлшалhан ушар туhа нэмэри болохо гэжэ Хара мэдүүлбэ.

Гүрэнэй министр, научно-техническэ управлениин начальник Такэо Мики советскэ космонавтын хүндэлэлдэ мүнөөдэр уулзалга хэбэ. Японой гадаадын хэрэгүүдэй министр Косака, Советскэ Союзhаа Японодо байдаг элшэн сайд Л. Т. Федоренко, КПЯ-гэй ЦК-гэй президиумэй гэшүүн Хакамада, научно-шэнжэлхэ институдуудай профессорнууд энэ уулзалгада байлсаа.

Юрий Гагарин Японой бүлэг олон эрдэмтэдтэй үдын хойно уулзаба. Оронойэрдэм ухаанай зуу гаран элитэ ехэ ажал-ябуулагшад уулзалгада хабаадаhан байна. Замбуулин дайдын совет онгосонуудай ниидэлгэ, замбуулин дайдые шэнжэлхэ талаар совет эрдэмтэдэй саашанхи түсэбүүд тухай Японой эрдэмтэд ехэээр hонирхоо.

Токиогой обсерваториин профессор Миядзитэй, Токиогой университедэй дэргэдэхи научно-шэнжэлхэ институдай профессор, ракетые ухаалан зохёодог Японой элитэ эрдэмтэ, профессор Итокаватай, профессор Хатанакатай Юрий Гагарин уулзаба. СССР-нэй Японодо байдаг элшэн сайд Н. Т. Федоренко хөөрэлдөөндэ үедэ байлсаба.

Африкадахи Ганын Республика Советскэ Союз хоёрой хоорондохи худалдаа наймаанай харилсаанууд улам үргэдхэгдэнэ. «СССР-тэ хэгдэhэн» гэнэ тэмдэгтэй эд товарнуудые Ганын хүн зон ехэ дуратайгаар абадаг. Советскэ автомобильнууд тэндэ суурхаhан байна. «Волга инжиниринг компани» гэдэг «Волга», «Москвич» машинануудые зэhабарилха тухайн компани ороной ниислэл Аккрада бии болгогдоо. Зураг дээрэ: Тус компаниин Аккрадахи станци харуулагдана.

ТАСС-эй фотохроника.

УЛААН ТУГАА БАРИhААР

Улан-Удэ городой Сэлэнгын баруун эрьеын тосхондо hүүгэй жэлнүүдтэ hургуули, парикмахерска, хэлхээ холбооной отделени, магазин нээгдэжэ, тэндэ ажаhуугшадай эрилтэ хүсэлөөр хангагдадаг боложо байнхай.

Эндэхи эдеэ хоолой № 11-дэхи магазинда (даагшань Р. Г. Кабанова) ороходо үгаа зохид: ариг сэбэр, эдеэ хоолой зүйлнүүд таарамжатайгаар, хүн зоабахада зохидоор табятай.

Энэ магазинайхидта hайнаар худалжа, ажалдаа амжалта түйлаhайнь түлөө коммунис ажалай нэрэ олгогдоhой. Мурысөөнэй дамжуулгын Улаан туг хөөрдохи hараа байжа ябана.

Д. Балданов.

ХАДА СОО

(Түгэсхэл. Эхиниинь 3-дахи нюурта)

дэгдэг байhан юм. Харин мүнөө hүhатай болоходоо гурил мэтэ тооhон hурагтүй бага боложо, — шахтернууд бидэниие амаршуулаа, — гэжэ бригадир хэлэнэ.

Энэ үедэ зарим хүнүүд тугаараа унагаагдаhан шулуунуудаа доошонь суглуулжа, нүгөө зариманиинь вагонетканууддэ ашажа байна.

— Зай эндээ үрэмдэжэ дүүргээд, дэшээ гараарай даа, Бадмажан,— гэжэ захаад, Гурьян Николаевич дээдэ мухар нүхэндөө үрэмдэхээр гараба.

Вагонеткэнүүдтэ ашагдаhан рудагазаашань, шахтын амандахи дүүжэн харгы хүрэтэр абаашахаяа байhан залуу шахтер Александр Колодин гартаа нюдаргын тухай сагаан шулуу абажа, «эхэл баян hудал дайралдаа гэшэ ха» гэнэ. Тэрэ шулууень үргөөд үзэхэдэ хүнда газшэн яаха аргагүй — туулган шэнги. Хооронддурынь сасаатай, алагаhаhан хара хүха үнгэтэй вольфрам зарим газартаа холисогүй хаража, сагаан шулууе хара хүхэ үнгэтэй болгожорхино.

Мухар нүхэнэй өөрто үрэмдэлгын машинын таршаганаха, шарьяха абяан соностохол байна. Бадмажан Сосоровой хажууда ерэхэдэ, толгойгоошье үргэхэ түхагүй. Үрэмдэлгынгөө машинын хойноhоо тулажа, гадэргэ ягдайн татаад, хада хабсагайн доhолтор угзаруулжал байна. Хэдэн газараар үрэмдэhэнэй hүүлдэ машинаха хажуу тээшэнь табижа, духынгаа хүлhэ аршажархинаад hүүлдэ бишыхан зали абажа, амарха хоорондоо:

— Ингэжэл ажаллажа байдаг зомдил даа. Зай ямар ажал шэнги байна — гээд энеэбхинэ. Манай шахтернуудай худэлмэри амар бэшэ гэшэ ааб даа. Хада соо, хүйтэ нойтондо, шорой тооhон соо... Тээд түрэмдэнэмай, орон түрэдэмнай, үнэтэй ха хэрэгтэй вольфрам улам, улам ехээр хэрэгтэй боложо байна ха юм даа. Хүнэй гараар бүтэhэн спутникодонуудай хойно хойноhоо табигдажа, онгосо-одонуудта хүнэй хүбүүдэй hуугаад, замбуулинай захагүй дайдада руу шуумайлдажа байхада энэ ехэ амжалта, илалтануудта манинишье хубита бии, манай малтажа абаhан вольфрамые тэдэ онгосоодонуудта ороhолсоhон байха болоо ёhотой хэмнэлтын hанахадаа зосооргой баясажа, бүхы совет арадтая хамта омогорхожо hууха ха юм ши да, нүхэр...

Зүб лэ даа. Хатуу болод шэрээжэ, ган болод болгодог вольфрам абажа байгаашь шахтернууд замбуулиние шэнжэлхэ хэрэгэй түрүү зэргэдэ ябалсана гэхэдэ балайшье алдуу болохогүй.

Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэтэй энэ бригадыхид хадаа, hара бүриингөө даалгабариие ходоодо үлүүлэн дүүргэжэ, за-

дын комбинадта үнихэнэй суурхадаг болоо юм. Гурьян Николаевич Григорьев, Александр Серафимович Липовской болон бусад хэдэн бригаданууд ороидосотой шударгыгаар ажалладаг болоhоной ашаар урдань гэзэжэ абадаг хоёрдохи шахта түрүү зэргэдэ гаража, дамжуулгын Улаан тугта хүртөө ха юм.

— Январь, февраль hаранууда түсэб зуун арбан таба — зуун хорёд процент дүүргэгдэ. Апрель hара соо түсэбөө мүн лэ холоhон үлүүлжэ ябанабди,— гэжэ шахтын начальник, залуу бурят инженер Петр Хилханов хэлэнэ. — Комплексно бригаданууд боложо, ажалаа гуримшуулhанайл ашаар гэзгэлдэжэ гаража, руда малтаха, ажалайнгаа бүтээсэ дэшэлүүлжэ, алмалта, арьбалалта хэжэ түсэб, уялгануудаа hараhаа hарада дүүргэдэг болообди.

...Шахт cooho гарахада Холтоhоной нарихан жалга соогуур татаатай дүүжэн харгыгаар вагонеткэнүүд зайгүй нэлгэгдэжэ, үргэн шулуутэйнүүдынь — шанаржуулгын фабрика руу, тэндэhээ хоолон болоод — ерээшэдынь дахилтыhаа ашаанда шахта руугаа субажа байнал. Хадын гол дундаhаа малтажа абтаhан эдэ хүхалбэн сагаан үнгэтэй шулуунуудай зарим хубинь манай замбуулин руу эльгээгдэжэ, түби далай тойроод ниидэхэ, зайдын хэйдэшье хүрэхэ, аалам?!

Д. ЦЫРЕНЖАПОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, ответ. секретаря—27-37, отделов партийной жизни, пропаганды—24-74, сельского хозяйства и советского строительства—47-59, промышленности и транспорта, информации — 35-14, культуры—34-05, писем и рабселькоров — ... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтерия — ... Для междугородных переговоров—16.

Гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00880. Зак. № 2...

БУРЯТ ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной майн 24.